

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

OBRAČUN POSTOPNEGA PREVZEMA PODJETJA

Ljubljana, maj 2009

ROK DOLENC

IZJAVA

Študent Rok Dolenc izjavljam, da sem avtor tega diplomskega dela, ki sem ga napisal pod mentorstvom doc. dr. Sergeje Slapničar, in da dovolim njegovo objavo na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne 11. 5. 2009

Podpis:

KAZALO

UVOD	1
1 POSLOVNE ZDRUŽITVE.....	1
1.1 Predstavitev standarda MSRP 3 – Poslovne združitve.....	2
1.2 Slovenski računovodski standardi	5
1.3 Prenovljeni standard MSRP 3 (2008).....	6
2 KONSOLIDACIJA IN POROČANJE.....	8
2.1 Skupina.....	8
2.2 Postopki konsolidiranja in poročanje	9
3 PREVZEM PODJETJA PO STOPNJAH – METODE IN PROBLEMI	11
3.1 Predstavitev primera.....	11
3.2 Za prodajo razpoložljiva finančna naložba	15
3.3 Pridruženo podjetje	18
3.3.1 Kapitalska metoda	19
3.3.2 MSRP 3 (2008).....	23
3.3.3 Konsolidacija.....	23
3.4 Odvisno podjetje	24
3.4.1 Nabavna vrednost poslovne združitve.....	25
3.4.2 Poštena vrednost podjetja.....	26
3.4.3 Opcijski nakup.....	30
3.4.4 Dobro ime.....	31
3.4.5 MSRP 3 (2008).....	33
3.4.6 Konsolidacija.....	35
3.4.7 Operacije po dnevu prevzema kontrole.....	37
3.5 Nakup deleža od manjšinskih lastnikov	38
3.5.1 Iztisnitev delničarjev	39
3.5.2 MSRP 3 (2008).....	40
3.6 Oddelitev	41
3.6.1 Konsolidiranje podjetij pod skupnim upravljanjem	41
3.7 Prodaja podjetja.....	42
3.8 Pripojitev podjetja	43
SKLEP.....	46
LITERATURA IN VIRI	47

KAZALO TABEL

<i>Tabela 1: Bilanca stanja podjetij A in B</i>	<i>13</i>
<i>Tabela 2: Izračun vpliva prevrednotenja naložbe v B na kapital A</i>	<i>17</i>
<i>Tabela 3: Gibanje za prodajo razpoložljivih finančnih sredstev.....</i>	<i>17</i>
<i>Tabela 4: Izračun dobrega imena za 1. in 2. nakup</i>	<i>20</i>
<i>Tabela 5: Učinki uporabe kapitalske metode</i>	<i>21</i>
<i>Tabela 6: Gibanje naložb v pridružena podjetja – skupina.....</i>	<i>24</i>
<i>Tabela 7: Pregled nabavnih vrednosti treh zaporednih nakupov.....</i>	<i>26</i>
<i>Tabela 8: Kategorije neopredmetenih sredstev</i>	<i>28</i>
<i>Tabela 9: Pregled poštenih vrednosti neto sredstev na dan vsake transakcije</i>	<i>29</i>
<i>Tabela 10: Izračun dobrega imena</i>	<i>32</i>
<i>Tabela 11: Izračun nekontrolnega deleža in dobrega imena ob uporabi proporcionalne metode ali metode poštenih vrednosti na dan prevzema podjetja B</i>	<i>34</i>
<i>Tabela 12: Prvo konsolidiranje na dan prevzema (1.6., leto 3).....</i>	<i>36</i>
<i>Tabela 13: Razporeditev dobrega imena na denar ustvarjajoče enote</i>	<i>37</i>
<i>Tabela 14: Vpliv amortizacije prevrednotenja na bilance skupine</i>	<i>38</i>
<i>Tabela 15: Realizacija 2. opcijskega dokupa.....</i>	<i>39</i>
<i>Tabela 16: Izračun vpliva iztisnitve manjšinskih delničarjev na bilance skupine.....</i>	<i>40</i>
<i>Tabela 17: Izračun dobička pri prodaji podjetja B2.....</i>	<i>43</i>
<i>Tabela 18: Izračun in popravek dobrega imena.....</i>	<i>45</i>

KAZALO SLIK

<i>Slika 1: Postopki konsolidiranja.....</i>	<i>10</i>
<i>Slika 2: Pregled standardov, ki obravnavajo različne stopnje združevanja.....</i>	<i>14</i>
<i>Slika 3: Grafični prikaz postopkov</i>	<i>15</i>
<i>Slika 4: Gibanje cene delnice B in vrednosti kapitala na delnico</i>	<i>19</i>
<i>Slika 5: Razlika v bilancah skupine ob uporabi proporcionalne metode ali metode poštenih vrednosti... 34</i>	

PRILOGE

<i>Priloga 1: Bilanca stanja podjetja A.....</i>	<i>1</i>
<i>Priloga 2: Izkaz poslovnega izida podjetja A.....</i>	<i>2</i>
<i>Priloga 3: Izkaz gibanja kapitala podjetja A.....</i>	<i>3</i>
<i>Priloga 4: Bilanca stanja podjetja B.....</i>	<i>4</i>
<i>Priloga 5: Izkaz poslovnega izida podjetja B.....</i>	<i>5</i>
<i>Priloga 6: Bilanca stanja podjetja B2.....</i>	<i>6</i>

<i>Priloga 7: Izkaz poslovnega izida podjetja B2.....</i>	<i>6</i>
<i>Priloga 8: Konsolidirana bilanca stanja.....</i>	<i>7</i>
<i>Priloga 9: Konsolidiran izkaz poslovnega izida</i>	<i>8</i>
<i>Priloga 10: Konsolidiran izkaz gibanja kapitala</i>	<i>9</i>
<i>Priloga 11: Postopek – pridruženo podjetje</i>	<i>10</i>
<i>Priloga 12: Postopek – odvisno podjetje.....</i>	<i>11</i>
<i>Priloga 13: Postopek – opcijski dokup 1, dokup deleža od manjšinskega lastnika</i>	<i>12</i>
<i>Priloga 14: Postopek – opcijski dokup 2, iztisnitev manjšinskega lastnika, odtujitev B2.....</i>	<i>13</i>
<i>Priloga 15: Postopek – prodaja podjetja B2.....</i>	<i>14</i>
<i>Priloga 16: Postopek – pripojitve podjetja B.....</i>	<i>15</i>

UVOD

Za številne družbe sta združevanje in prevzemanje ključni strateški usmeritvi in način povečevanja vrednosti za lastnike. Zelo pomembni sta tudi vrednostno.

Načeloma računovodsko obravnavanje in poročanje ne vplivata na poslovne odločitve o nakupu ali prodaji podjetja, vsaj ne neposredno, kljub temu pa razumevanje le-tega pogosto osvetli pogled na posel, olajša oceno in pojasni predstavitev posla zunanjim osebam. Uporabnikov informacij, ki jih podajajo konsolidirani računovodski izkazi, je veliko. To so lastniki posameznih podjetij in njihovi predstavniki, upniki, vodstva podjetij, tudi kupci in delojemalci ter širša kvalificirana javnost. Informativni značaj je pomemben, saj skupine podjetij danes v svetu predstavljajo glavne nosilce gospodarskih dejavnosti.

Postopki obračunavanja poslovnih prevzemov so pogosto zapleteni in zato slabše pregledni, poleg tega se zakonodaja in standardi na tem področju hitro spreminjajo. Namen naloge je obdelati pomembnejše računovodske postopke pri prevzemanju podjetja z vidika službe za računovodenje skupine. Skupek operacij, ki jih obravnavam, omogoča pregled nad dogajanjem na nivoju skupine podjetij, s tem pa tudi boljšo izvedbo računovodenja in učinkovito poročanje. Za razumevanje tematike je diplomsko delo razdeljeno na tri dele.

V prvem delu so predstavljeni poslovno združevanje, zakonske osnove in pregled standardov s tega področja. V središču je razlaga vsebine standarda MSRP 3, kakršen je trenutno v veljavi, in sprememb, ki so bile sprejete ob zadnji prenovi.

V drugem poglavju so opredeljeni konsolidirani računovodski izkazi in skupina podjetij. Predstavljeni so tudi osnovni postopki konsolidiranja.

Tretje poglavje je najobsežnejše. V njem skušam na praktičnem primeru pokazati dejansko izvedbo poslovnega združevanja. Na primeru je prikazano dogajanje, ko dve izmišljeni podjetji A in B prehajata med različnimi stopnjami povezanosti. Podjetje A najprej po korakih dviguje vrednost naložbe v podjetje B. Sledijo še druge transakcije, vsak postopek je za lažjo predstavljivost in za boljšo razumevanje poleg praktične izvedbe tudi teoretično obrazložen.

1 POSLOVNE ZDRUŽITVE

Vse družbe na borzi v Sloveniji in EU so zavezane k pripravi računovodskih poročil v skladu z direktivo 1606/2002. Regulatorja že od 1. januarja 2005 zahteva uporabo standardov MSRP (Mednarodni standardi računovodskega poročanja) za konsolidirane računovodske izkaze za vse družbe, ki kotirajo na borzi. Družbe, ki ne kotirajo na borzi, lahko prostovoljno izbirajo med uporabo standardov MSRP ali SRS (Slovenski računovodski standardi).

Na področju računovodenja poslovnih združitvev je po standardih MSRP najpomembnejši standard MSRP 3 – Poslovne združitve. Standard je bil v letu 2008 prenovljen in prinaša nekatere spremembe, predvsem z namenom poenotenja računovodskega obravnavanja. Podrobnejša predstavitev trenutno veljavnega in prenovljenega standarda, ki bo veljaven od junija 2009, bo v naslednjih poglavjih. SRS 2006 tematiko poslovnih združitvev obravnavajo na kratko, poleg tega so povsem usklajeni z MSRP in se za podrobnejše zadeve tudi sklicujejo nanje.

V nadaljevanju bom opisal pomembne dele računovodenja poslovnih združitvev po standardu MSRP 3, hkrati pa opozoril na novosti in spremembe prenovljenega MSRP 3 (2008).

1.1 Predstavitev standarda MSRP 3 – Poslovne združitve

Predmet MSRP 3 je določiti računovodsko poročanje podjetja, če je le-to vključeno v poslovno združitev (MSRP 3.1, 2007). Podjetje uporablja MSRP 3 za računovodenje poslovnih združitvev, ko eno podjetje s prevzemom doseže kontrolo nad enim ali več poslovnimi subjekti. Poslovni subjekt je definiran kot integriran sklop aktivnosti in sredstev, nadzorovan s strani podjetja in zmožen prinašati koristi za lastnika. Če prevzetih sredstev ne spoznamo za poslovni subjekt, jih obračunavamo kot običajen nakup sredstev (MSRP 3.4, 2007).

Iz obsega MSRP 3 so izločene poslovne združitve, ki tvorijo skupna vlaganja (*angl. joint venture*), združitve, ki vključujejo podjetja pod skupnim upravljanjem (*angl. entities under common control*), združitve, ki vključujejo dve ali več vzajemnih podjetij (*angl. mutual entities*) in tiste, ki so le pogodbeno sklenile ustanoviti skupno poročajoče podjetje (MSRP 3.3, 2007). Zadnja dva naštetata sta po prenovljenem standardu MSRP 3 (2008) vključena v obseg standarda.

MSRP 3 brez izjeme dovoli le **nakupno metodo** računovodenja poslovnih združitvev (MSRP 3.14, 2007). Metoda obračunavanja je bila ena žariščnih točk snovanja MSRP 3 in s tem odločitev za eno samo dovoljeno metodo obračunavanja pomemben korak organizacije IASB (International Accounting Standards Board) k poenotenju in večji primerljivosti računovodskih izkazov (Basis for conclusions, MSRP 3.BC38, 2007). Sčasoma so se pravila o uporabi določene metode računovodenja pri poslovni združitvi zaostrovala. Kljub temu je izbira zgolj ene metode pomembna pri onemogočanju podjetjem, da z željo po ciljnem rezultatu prilagajajo postopke računovodenja.

Spajalna metoda, dovoljena po predhodnem standardu MRS 22, ni bila mišljena zgolj kot alternativa nakupni metodi za isti tip poslovne združitve. Vsaka metoda je bila namenjena svoji obliki poslovne združitve: nakupna metoda za »prevzeme« (*angl. acquisitions*) – poslovne združitve, v katerih eno podjetje prevzame kontrolo nad drugim podjetjem; in spajalna metoda za združitve deležev (*angl. unitings of interest*) – ko naj bi bili podjetji, ki se združujeta enakovredni in je prevzemnika težko določiti (Basis for conclusions, MSRP 3.BC30, 2007).

Po upoštevanju vseh informacij in argumentov ter študiju poslovne prakse je odbor IASB ugotovil, da se v večini poslovnih združitvah izkaže obvladovalno razmerje med družbama, ki sodelujeta v združitvi, iz česar sledi, da je določitev prevzemnika za večino poslovnih združitvah mogoča. Upravičeno se je glede na pogostost dala tovrstnim združitvam večja teža. Šele v naslednjem koraku so pozornost namenili poslovnim združitvam pod obravnavo MSRP 3, pri katerih ni obvladovanja enega podjetja nad drugim (Basis for conclusions, MSRP 3.BC40, 2007). Končen sklep je bil umik spajalne metode tudi za drugo vrsto transakcij, saj, kot je bilo ugotovljeno, metoda v nobenem primeru ne zagotavlja boljših informacij kot nakupna metoda.

V skladu z MSRP 3 se nakupna metoda uporabi ob datumu prevzema – datumu, ko prevzemnik dejansko prevzame nadzor nad prevzetim podjetjem. Pomembni so trije koraki: določitev prevzemnika, merjenje nabavne vrednosti poslovne združitve in razporeditev nabavne vrednosti poslovne združitve (MSRP 3.16, 2007).

Določitev prevzemnika

Nakupna metoda obravnava poslovno združitve z vidika podjetja, ki združuje in je opredeljeno kot prevzemnik. Prevzemnik je podjetje, ki pridobi nadzor nad drugim podjetjem ali poslovnimi subjekti, ki se združujejo (MSRP 3.15, 2007). Določitev običajno ni zahtevna, se pa lahko pri zapletenejših oblikah poslovnega povezovanja pojavijo številne dileme. V vseh primerih se je potrebno držati koncepta obvladovanja.

Obvladovanje je možnost odločanja o finančnih in poslovnih usmeritvah podjetja ali poslovnega subjekta za pridobivanje koristi iz njegovega delovanja (MSRP 3.19, 2007). Zato je pri določitvi pomemben premislek o razmerju med družbama, ki se združujeta, da se ugotovi, katera družba ima kot posledica združitve vpliv na obvladovanje finančne in poslovne politike in s tem pridobivanje koristi. To je po mnenju piscev standardov potrebno upoštevati ne glede na obliko poslovne združitve in način plačila za delež lastništva.

Merjenje nabavne vrednosti poslovne združitve

Prevzemnik meri nabavno vrednost poslovne združitve kot celoto poštenih vrednosti na datum zamenjave danih sredstev, nastalih ali prevzetih dolgov in kapitalskih instrumentov, ki jih izda v zameno za obvladovanje družbe in vseh stroškov, ki jih lahko neposredno pripišemo poslovni združitvi. Kadar se poslovna združitve izvede z več kot enim menjalnim poslom, je nabavna vrednost združitve enaka celoti nabavnih vrednosti posameznih poslov. V takem primeru so dana sredstva in prevzeti dolgovi izmerjeni po pošteni vrednosti na dan izmenjave (MSRP 3.24, 25, 2007).

Standardi v veliki meri podpirajo koncept poštene vrednosti. Poštena vrednost poslovne združitve je preprosto vsota plačil za prevzem podjetja (so tudi izjeme, a so redke), zato ker smo do cene, ki smo jo plačali za delež lastništva podjetja, prišli na povsem tržen način, kar pomeni z usklajevanjem nasprotujočih si sil povpraševanja in ponudbe.

Razporeditev nabavne vrednosti poslovne združitve

Prezemnik na dan prevzema razporedi stroške poslovne združitve, tako da pripozna vrednosti na datum prevzema (MSRP 3.36, 2007). Dobro ime, če nastane v združitvi, je izračunano kot razlika med nabavno vrednostjo poslovne združitve in pridobljenimi sredstvi. Korak se lahko na bolj enostaven način razloži kot ugotavljanje, kaj smo dobili za ceno, ki smo jo plačali za del ali celo podjetje. Z vidika kupca so relevantne poštene vrednosti sredstev in obveznosti, ki so in za katere obstaja verjetnost, da bodo še nastale. Poštene vrednosti zato, ker so to vrednosti, ki jih dosežemo pri kakršnikoli menjavi na trgu. Če lastništvo ni stoodstotno, del sredstev pripada manjšinskemu lastniku.

Dobro ime

Dobro ime (*angl. goodwill*) je že zelo dolgo pomembna tema računovodij in lastnikov kapitala. Računovodsko obravnavanje dobrega imena je prešlo vse od bremenitve kapitala do stalne kapitalizacije, amortizacije, preko dobičkov, prenesenih dobičkov ali dodatnih plačil kapitala do sedanjega testiranja za oslabitev (Bouden, 2007, str. 2). Dobro ime pomembno vpliva na računovodske izkaze družbe in je ena glavnih tem računovodskega obravnavanja poslovnih združitvev. Kaj najdemo o njem v MSRP 3?

Na datum prevzema prevzemnik, kot je bilo opisano, izmeri vrednost oziroma kupnino združitve ter pošteno vrednost vseh sredstev in obveznosti, ki jih prevzema. Razlika, ki lahko nastane, je dobro ime, ki ga prevzemnik pripozna kot sredstvo v izkazih skupine. Novost MSRP 3 je bila zamenjava amortiziranja dobrega imena s preizkušanjem za oslabitev. V zagovor amortizaciji je obravnavanje dobrega imena kot sredstvo, ki predstavlja vrednost prihodnjih koristi, kar pomeni, da se uporablja kot ostala sredstva družbe. Vendar je slabost amortizacije ta, da je katerakoli doba amortiziranja zgolj ocena, ki pušča preveč svobode in možnost prirejenega prikazovanja poslovnega izida skozi časovna obdobja. Oslabitev dobrega imena kot trenutno edina možna opcija se izvede po standardu MRS 36 – Oslabitev sredstev: družbe pripoznajo dobro ime kot sredstvo in ga nato letno preizkušajo za oslabitev. V primeru oslabitve se le-ta pripozna v izkazu poslovnega izida.

V nasprotnem primeru, ko vrednost sredstev prevzetega podjetja preseže vrednost kupnine, govorimo o tako imenovanem "presežku deleža prevzemnika v čisti pošteni vrednosti opredeljivih sredstev, dolgov in pogojnih obveznosti prevzetega podjetja glede na nabavno vrednost" (*angl. bargain purchase*) oziroma o slabem imenu (*angl. negative goodwill*), ki je starejši izraz (MSRP 3.51, 2007). Na temo slabega imena se pojavlja precej polemik, saj je običajno, da so poslovne združitve transakcije na odprtem trgu, kjer obe stranki prejmeta in žrtvujeta enaki vrednosti. Če se pojavi slabo ime, naj bi to nakazovalo na nepravilno izmero neto sredstev ali stroškov pri prevzemu. V tem primeru je potrebno ponovno oceniti razpoznavna sredstva, dolgove in pogojne obveznosti prevzetega podjetja. Standardi pripisujejo vzroke za nastanek slabega imena napaki ali ne najprimernejšemu načinu merjenja poštene vrednosti kupnine, poštene vrednosti neto sredstev, stroškov ali navsezadnje izredno dobri kupčiji (ko

prodajalec želi izstopiti iz dejavnosti zaradi neekonomskih razlogov in je pripravljen sprejeti nižjo kupnino od poštene vrednosti) (Basis for conclusions, MSRP 3.BC148, 2007).

Manjšinski delež

Manjšinski delež je kapital oziroma del neto sredstev v odvisni družbi, ki ga ne pripisujemo matičnemu podjetju (direktno ali indirektno), ampak pripada ostalim lastnikom odvisnega podjetja. Podatke o manjšinskem deležu poročamo kot del kapitala konsolidirane skupine, vendar ga ugotovimo in ločimo od delov kapitala matične družbe. Praviloma manjšinske deleže, v primeru večjega števila družb z manj kot 100 % lastništvom matičnega podjetja združimo v eno postavko. Po MRS 27 – Konsolidirani in ločeni računovodski izkazi je treba za poročevalsko obdobje vedno ugotoviti tudi manjšinski delež v poslovnem rezultatu, ki je delež dobička, ki zaradi delnega lastništva manjšinskega lastnika pripada njemu.

Manjšinski delež v čistem premoženju predstavljajo (MRS 27.22, 2007):

- znesek manjšinskih deležev na dan poslovne združitve, izračunan v skladu z MSRP 3, in
- spremembe manjšinskih deležev v kapitalu od dneva združitve.

Razkrivanje

MSRP 3 zahteva od prevzemnika, da razkrije precejšno količino informacij v zvezi s poslovnim prevzemom. Konkretni primeri razkrivanja so navedeni v kasnejših poglavjih. Visok nivo razkrivanja, zahtevan s strani MSRP, je po mnenju IASB sledenje trem pomembnim načelom (Basis for conclusions, MSRP 3.BC170, 2007).

1. Prva od zahteve je, da razkritje v poslovnem poročilu ovrednoti naravo in finančne učinke poslovne združitve, ki so nastali v poročajočem letu. Prevzemnik mora tako razkriti imena in opise družb, ki se združujejo, prav tako pa tudi datum prevzema in odstotek lastništva. MSRP 3 zahteva tudi razkritje nabavne vrednosti prevzema ter način izplačila kupnine in stroškov, ki se neposredno navezujejo na prevzem.
2. MSRP 3 zahteva razkritje sredstev, ki so bila prevzeta v poslovni združitvi. Potrebno je tudi razkritje vseh prevrednotenj in na novo ocenjenih vrednosti neopredmetenih sredstev po MRS 38.
3. Zahteva se tudi obrazložitev vseh sprememb dobrega imena: razlogov za nastanek dobrega imena ob poslovni združitvi, slabitev, če je bila izvedena in učinek na poslovni izid.

1.2 Slovenski računovodski standardi

Področje poslovnih združitev na kratko obravnava deseta točka uvoda SRS 2006. Poslovna združitve po SRS je združitve posameznih podjetij (poslovnih subjektov) v eno poročajoče podjetje. Posel se opravi med delničarji podjetij, ki se združujejo, ali med podjetjem in delničarji drugega podjetja. Poslovna združitve, kot je zapisano v SRS, lahko vključuje nakup kapitala in s tem vzpostavitev razmerja med obvladujočim in odvisnim podjetjem ali namesto nakupa kapitala drugega podjetja vključuje nakup vseh ali dela čistih sredstev, vključno z dobrim imenom, s

čimer pa ne povzročimo razmerja med obvladujočim in odvisnim podjetjem. Na enak način kot MSRP 3 tudi SRS za obračunavanje poslovne združitve dovoljujejo le nakupno metodo. Standardi SRS 2006 so v celoti usklajeni z MSRP 3 in se v zadnjem odstavku 10. člena celo sklicujejo nanj v zadevah, ki jih sami ne obravnavajo (SRS, 2006).

1.3 Prenovljeni standard MSRP 3 (2008)

Tako IASB kot ameriški FASB sta s standardi MSRP 3 (2004) in SFAS 141 (2001) precej posegla v poslovno prakso s prepovedjo spajalne metode in kot edino dovoljeno uveljavila nakupno metodo združitve. Vzporedno je bilo s standardom MRS 36 (SFAS 142) ukinjeno amortiziranje dobrega imena in nadomeščeno s preizkušanjem za oslabitev (Jeter & Chaney, 2004, str. 33).

Ker se pomen konsolidiranega poročanja povečuje in s tem tudi zahteve po mednarodni primerljivosti, kar je le ena od trenutnih pomanjkljivosti, bodo leta 2009 v veljavi nove spremembe in premik k poenotenju mednarodnih standardov MSRP in ameriških standardov GAAP.

Razvoj pospešeno poteka v smeri večjega poudarka uporabe poštenih vrednosti, kar prinaša še več ocenjevanja, vrednotenja in z vidika ocenjevanja vrednosti tudi več subjektivnosti v poslovne združitve. Izrazito je osredotočanje na spremembo v obvladovanju prevzetega podjetja: zahteve po določanju preteklih deležev po pošteni vrednosti na dan, ko je pridobljeno ali izgubljeno obvladovanje nad podjetjem; pripoznavanje različnih transakcij med večinskimi in manjšinskimi delničarji v kapitalu. Nov je pogled na kupnino, ki jo prejme prodajalec, ki se loči od celotnih plačil, namenjenih za doseglo poslovne združitve (IAS Plus, 2008).

Prenovljeni standard MSRP 3 predvsem oži nabor opcij in metod, ki jih podjetje lahko uporabi pri računovodenju poslovne združitve.

Pomembne spremembe v MSRP 3 so:

1. Stroški prevzema

Vsi stroški, povezani s prevzemom, razen stroškov izdaje dolžniških in lastniških instrumentov, se morajo evidentirati med odhodki obdobja in se ne pripišejo nabavni vrednosti prevzema, kot prej. Primeri teh stroškov so: provizija posrednika, svetovalne, pravne in računovodske storitve, storitve vrednotenja in druge provizije ter stroški notranjega oddelka za prevzeme.

2. Poslovna združitve, izvedena v več stopnjah

- *Prevzemnik ima predhodno naložbo v prevzeto podjetje*

Pred nastopom obvladovanja je naložba lahko obračunana kot finančni instrument v skladu z MRS 39, kot pridruženo podjetje ali skupno vlaganje z uporabo kapitalske metode v skladu z

MRS 28 ali MRS 31. Če prevzemnik poveča lastniški delež v tolikšni meri, da doseže obvladovanje, mora ponovno izmeriti predhodno naložbo v prevzeto podjetje po pošteni vrednosti na dan prevzema in pripoznati dobiček ali izgubo od le-tega v izkazu poslovnega izida.

- *Prevzemnik že obvladuje prevzeto podjetje*

V tem primeru so vsa povečanja in zmanjšanja lastniškega deleža obravnavana kot transakcije med lastniki kapitala in evidentirana v kapitalu. Pri nobenem povečanju deleža ne nastane dobro ime in pri zmanjšanju nista pripoznana dobiček ali izguba.

3. Dobro ime

Prevzemnik pripozna dobro ime na dan prevzema, izmerjeno kot razliko med:

a. vsoto naslednjih postavk:

- poštena vrednost plačanega nadomestila na dan prevzema,
- vrednost nekontrolnega deleža (nov naziv za manjšinski delež) v prevzetem podjetju,
- poštena vrednost predhodne naložbe na dan prevzema v primeru prevzema v več stopnjah; in

b. prepoznavnimi sredstvi in obveznostmi prevzetega podjetja.

Nekontrolni delež v prevzetem podjetju se izmeri, ali po pošteni vrednosti (nova možnost) ali v višini nekontrolnega deleža v pošteni vrednosti neto sredstev prevzetega podjetja (obstoječa možnost). Prva možnost dovoljuje skupini pripoznanje 100 % dobrega imena prevzetega podjetja in ne samo delež dobrega imena prevzemnega podjetja, pri čemer večji znesek dobrega imena povečuje višino nekontrolnega deleža v neto sredstvih prevzetega podjetja. Ta metoda se imenuje metoda celotnega dobrega imena (*angl. full goodwill method*).

4. Nekontrolni delež

Kot je bilo že omenjeno, je dana možnost izbire, da se nekontrolni delež v prevzetem podjetju izmeri, ali po pošteni vrednosti (nova možnost) ali v višini nekontrolnega deleža v pošteni vrednosti neto sredstev prevzetega podjetja (obstoječa možnost). Pošteno vrednost nekontrolnega deleža na dan prevzema se lahko ugotovi na osnovi tržnih cen; če pa se s temi delnicami ne trguje, je potrebno uporabiti druge metode vrednotenja.

5. Pogojno nadomestilo

Vrednost pogojnega nadomestila se pripozna ob prevzemu po pošteni vrednosti, čeprav bo do morebitnega plačila dodatne kupnine prišlo šele v prihodnosti. MSRP 3 dopušča zelo malo možnosti spreminjanja merjenja nabavne vrednosti poslovne združitve po datumu prevzema, in sicer samo kot posledico dodatnih informacij o dejstvih in okoliščinah, ki so obstajale na dan prevzema. Vse ostale spremembe (npr. spremembe, ki izvirajo iz dogodkov po datumu prevzema, kot so doseganje ciljnega dobička prevzetega podjetja, doseganje določene cene delnice ali uresničenje dosežka pri raziskovalnem in razvojnem projektu) so pripoznane v izkazu poslovnega izida.

MSRP 3 se ne uporablja za združitve subjektov pod skupnim upravljanjem, kamor spadajo tudi pripojitve. V zvezi s tem poteka projekt IASB, ki se je začel decembra 2007 (Agenda project on common control transactions).

2 KONSOLIDACIJA IN POROČANJE

2.1 Skupina

Če podjetje investira v drugo podjetje, je vse, kar lahko izvemo o investiciji nabavna vrednost naložbe, ki je prikazana v bilanci stanja, in prejete dividende (če jih podjetje prejme) v izkazu poslovnega izida. Te informacije pa niso dovolj za celovito predstavo o uspešnosti. Če podjetje ne izplača dividend svojim lastnikom, matično podjetje ne predstavlja nikakršnih podatkov o uspešnosti naložbe. Iz posameznih izkazov družbe ni razvidnega pravega sodelovanja in prikaz je na ta način pomanjkljiv. S konsolidiranjem izkazov pa informacijo o uspešnosti med seboj povezanih družb dobimo v celoti.

Mnoga podjetja skupinskim računovodskim izkazom namenjajo največ pozornosti, kar je smiselno, saj bralcu izkazov ponudijo celotno sliko o poslovanju. Za nekatera vodstva in nadzorne svete slovenskih skupin so morda zaradi odločitev o delitvi bilančnega dobička in posledično izplačevanju dividend izkazi posamičnih družb še vedno pomembnejši od izkazov skupine. Kljub temu lahko rečemo, da tudi pri nas konsolidirani računovodski izkazi močno pridobivajo na pomembnosti, saj skupine predstavljajo glavne nosilce gospodarske dejavnosti (Jezernik, 2006).

Konsolidirane (skupinske) računovodske izkaze lahko poenostavljeno opredelimo kot skupek računovodskih izkazov posameznih, med seboj povezanih podjetij, ki podaja prikaz premoženjskega in finančnega stanja ter poslovnega izida, kot da bi šlo za eno samo podjetje. Uporabniki informacij, ki jih podajajo konsolidirani računovodski izkazi, so predvsem lastniki posameznih podjetij in njihovi predstavniki, upniki, vodstva podjetij, kupci, delojemalci in kvalificirana javnost (Vrankar, 1994, str. 3).

Izdelava konsolidiranega letnega poročila

Najpomembnejša zakonska okvira, ki opredeljujeta konsolidirane računovodske izkaze, sta zakon o gospodarskih družbah (ZGD) in mednarodni standardi računovodskega poročanja (MSRP) oziroma na tem področju popolnoma skladni slovenski računovodski standardi (SRS).

V preteklosti je bilo pri sestavljanju konsolidiranega letnega poročila precej dilem predvsem glede njihove vsebine in oblike. Dopolnjeni zakon o gospodarskih družbah (ZGD-H), ki je veljal pri izdelavi izkazov za leto 2005, je prinesel novo določbo. Za obliko, vsebino in sprejetje konsolidiranega letnega poročila se smiselno uporabljajo določbe ZGD o letnem poročilu

posamične družbe. Vsaka družba, ki ima sedež v Sloveniji ali zunaj nje, mora pripraviti konsolidirano letno poročilo (Jezernik, 2006).

Dovoljene izjeme glede pripravljanja konsolidiranih računovodskih izkazov

Če nadrejena družba ali katera od podrejenih družb ne kotira na borzi in skupaj s podrejenimi družbami ne dosega pogojev za srednje družbe, kot jih opredeljuje 55. člen ZGD-1, ni dolžna izdelati konsolidiranega letnega poročila (Kunšek, 2008).

Po MSRP obvladujočemu podjetju ni treba pripraviti konsolidiranih računovodskih izkazov, če (MRS 27.10, 2007):

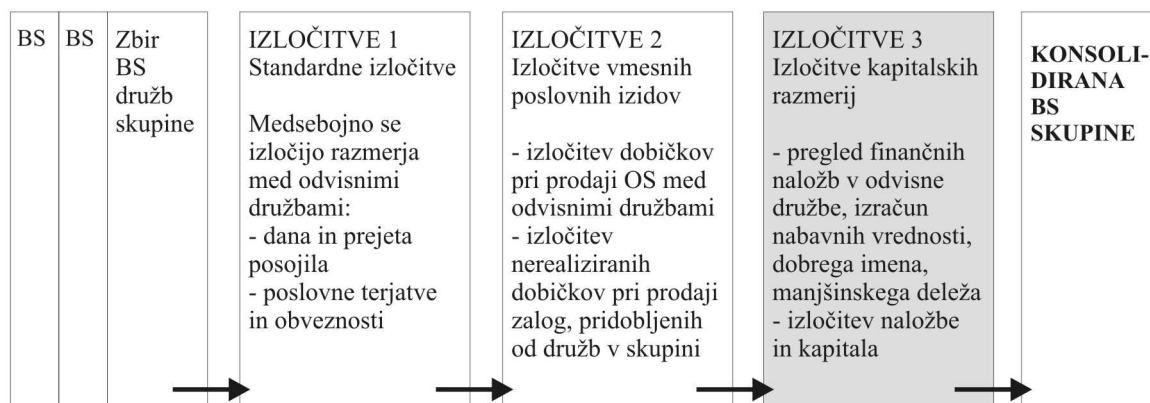
- je obvladujoče podjetje odvisno podjetje, v popolni lasti ali delni lasti drugega podjetja, in so bili njegovi drugi lastniki, tudi tisti, ki sicer nimajo pravice glasovati, obveščeni o tem in ne ugovarjajo, da obvladujoče podjetje ne predstavi konsolidiranih računovodskih izkazov;
- se z dolžniškimi ali kapitalskimi instrumenti obvladujočega podjetja ne trguje na javnem trgu (domači ali tuji borzi ali na zunajborznem trgu/OTC, ter na lokalnih ali regionalnih trgih);
- obvladujoče podjetje ni vložilo, niti ni v postopku vložitve, svojih računovodskih izkazov pri komisiji za vrednostnice ali drugi regulativni organizaciji za namen izdaje katerekoli skupine instrumentov na javnem trgu;
- zadnje ali katerokoli vmesno obvladujoče podjetje obvladujočega podjetja izdela konsolidirane računovodske izkaze, ki so na voljo za javno uporabo in so skladni z MSRP.

2.2 Postopki konsolidiranja in poročanje

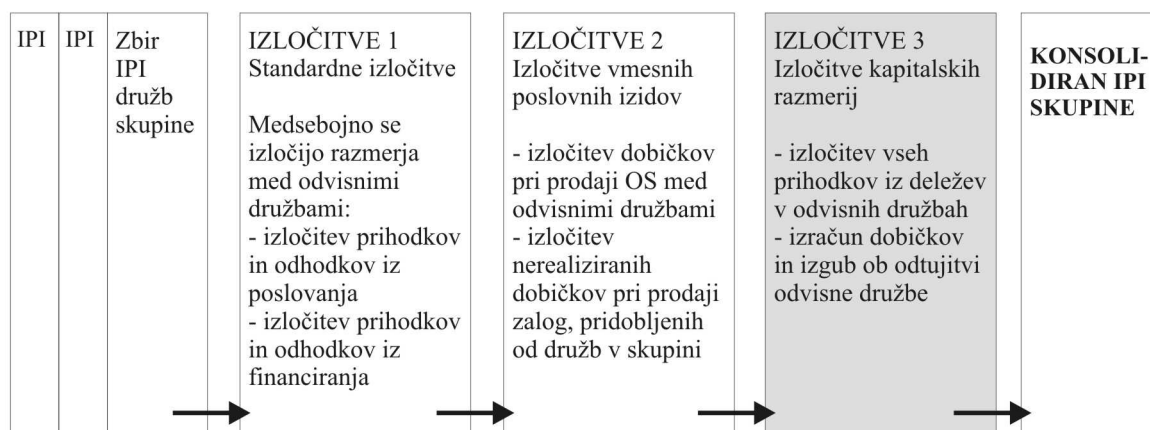
Konsolidacija je združevanje računovodskih informacij posameznih družb po principu vrstice za vrstico (*angl. line-by-line method*) in izvedba prilagoditev, s katerimi dosežemo doslednost in izločimo podvajanje. Pri pripravi konsolidirane bilance stanja se naložbe v kapital podjetij v skupini v matičnem podjetju zamenjajo s sredstvi in obveznostmi odvisnega podjetja. Razlika med naložbo matičnega podjetja in vrednostjo prevzetih neto sredstev odvisnega podjetja je dobro ime (Pierce, 2003, str. 25).

Slika 1: Postopki konsolidiranja

Shema postopkov konsolidacije bilance stanja

Shema postopkov konsolidacije izkaza poslovnega izida

Vir: Interno gradivo podjetja Mercator, 2006.

Slika 1 prikazuje postopke, ki jih izvedemo na zbiru posameznih izkazov družb, da pridemo do konsolidiranih izkazov. Od treh navedenih tipov izločitev bom v primeru v nadaljevanju pozornost posvetil izločitvam kapitalskih razmerij.

V povezavi s konsolidiranjem računovodskih izkazov je pomembna tudi opredelitev pojmov računovodskih izkazov, kot jih opredeljuje MSRP.

Konsolidirani računovodski izkazi (angl. consolidated financial statements) so računovodski izkazi skupine predstavljeni kot izkazi ene gospodarske celote. Konsolidirano letno poročilo je sestavljeno iz (Kunšek, 2008):

1. konsolidiranega računovodskega poročila skupine družb, vključenih v konsolidacijo, ki ga sestavljajo konsolidirani računovodski izkazi, kot so:
 - konsolidirana bilanca stanja,
 - konsolidirani izkaz poslovnega izida,
 - konsolidirani izkaz denarnih tokov,

- konsolidirani izkaz gibanja kapitala,
 - pojasnila h konsolidiranim izkazom;
2. konsolidiranega poslovnega poročila, ki predstavlja poslovno poročilo vsake od posameznih družb, ki so vključene v konsolidacijo in skupino družb kot celoto.

Posamični računovodski izkazi (angl. individual financial statements) so osnovni računovodski izkazi, ki jih pripravijo vse družbe, ki nimajo pomembnih naložb v druge družbe. Poleg tega posamične računovodske izkaze po kapitalski metodi pripravi tudi naložbenik v pridruženo podjetje ali podvižnik v skupaj obvladovanem podjetju. Obvladujoče podjetje (ima odvisno družbo) nikoli ne pripravlja posamičnih računovodskih izkazov, vendar namesto tega pripravi konsolidirane izkaze (Insights into IFRS, 2006, str. 19).

Ločeni računovodski izkazi (angl. separate financial statements) se izdelujejo kot dodatek konsolidiranim oziroma posamičnim računovodskim izkazom. To so izkazi, ki jih pripravi obvladujoče podjetje, naložbenik v pridruženo podjetje ali podvižnik v skupaj obvladovanem podjetju, v katerih so finančne naložbe obračunane na način, kot jih podjetje vodi v poslovnih knjigah in ne po kapitalski ali nakupni metodi (Insights into IFRS, 2006, str. 20). Ločeni računovodski izkazi po MSRP niso obvezni, zahteva pa jih slovenska zakonodaja.

3 PREVZEM PODJETJA PO STOPNJAH – METODE IN PROBLEMI

Prevzem podjetja, kot je obravnavan v standardu MSRP 3, je običajno le del zgodbe o nakupih in upravljanju s podjetjem. Podjetje pogosto svoj delež v drugi družbi pridobiva postopno, s čimer se izkazovanje naložbe v računovodskih izkazih spreminja glede na kriterije standardov. Prevzem kontrole nad podjetjem in vključitev v skupino je največji korak in predvsem za poslovodstvo najpomembnejši. Tehnična izvedba postopkov, ko pride do prevzema, je na strani računovodstva. Pojavi se vprašanje, kako je lahko naložba v drugo podjetje na različne načine opredeljena in izkazana, kakšni so vplivi prehodov in kakšne so rešitve računovodstva, za čim bolj smiselno predstavitev.

Tako sem pripravil primer, s katerim lahko opazujemo vrednosti v bilancah, ki morajo slediti logiki standardov, ko z drugega vidika, poslovnega, opravljamo precej enostavne ali vsaj lažje predstavljive operacije. V primeru namišljeno podjetje dviguje vrednost naložbe v drugo podjetje po korakih. Vsak korak bo za lažjo predstavljivost in zaradi razlage logike standardov MSRP tudi teoretično obdelan in razložen.

3.1 Predstavitev primera

V primeru nastopata dve podjetji z izmišljenimi bilancami in izmišljenim poslovanjem. Prvo podjetje je podjetje A, ki je večje in bo v primeru nastopalo kot obvladujoče podjetje, kot najvišji člen v skupini, ko pride do nje, in ki postopoma povečuje delež v drugem podjetju. Drugo

podjetje je podjetje B, ki je manjše in je tisto, ki je tarča postopnega prevzemanja podjetja A. Z delnicami podjetja B se trguje na borzi, kar nam tudi omogoči sprotno spremljanje poštene vrednosti naložbe. Postopki so izpeljani iz realnih dogodkov s konkretnimi problemi iz prakse, prilagojeni in prirejeni, da tvorijo celotno zgodbo o povezovanju dveh podjetij.

V primeru bom upošteval mednarodne standarde računovodskega poročanja, združitve in prevzeme pa izpeljal po izvirnem standardu MSRP 3, saj je takšna trenutna praksa, ter z dodatno obrazložitvijo in računsko izpeljavo po prenovljenem MSRP 3 (2008), ki v veljavo stopi 1. julija 2009.

V prevzem podjetja kot nek projekt v podjetju so vključeni različni sektorji, od pravnega, finančnega, računovodskega in drugih, ki se med seboj usklajujejo pri delu za učinkovito izpeljavo prevzema. Naloge, ki jih opisujem v primeru, so del računovodskega področja oziroma, bolj natančno, so naloge službe za računovodenje skupine, ki se ukvarja predvsem s konsolidacijo in računovodskim poročanjem.

Spremembe vsebinsko pomembnih vrednosti so prikazane sproti, bilanca stanja, izkaz poslovnega izida, drugi prikazi za podjetji in izpeljava konsolidiranja so za vsako posamezno obdobje prikazani v prilogi. Posamezni izračuni in vrednosti v bilancah v prilogi se lahko zaradi zaokroževanja na 1 EUR v manjših zneskih razlikujejo.

Primer začenjam s stanji obeh podjetij na dan 31. 12., leto 0.

Tabela 1: Bilanca stanja podjetij A in B

v EUR	podjetje A	podjetje B
SREDSTVA		
Dolgoročna sredstva	621.005	11.555
Nepremičnine, naprave in oprema	594.137	11.534
Neopredmetena sredstva	7.259	21
Odložene terjatve za davek	2.614	-
Za prodajo razpoložljiva finančna sredstva	16.995	-
Kratkoročna sredstva	281.001	4.910
Zaloge	124.568	1.984
Terjatve do kupcev in druge terjatve	155.710	2.803
Denar in denarni ustrezniki	723	123
Skupaj sredstva	902.006	16.465
KAPITAL		
Vpoklicani kapital	94.211	4.233
Kapitalske rezerve	119.224	1.423
Lastne delnice	-5.428	-
Rezerve iz dobička	134.324	1.898
Rezerva za pošteno vrednost	16.909	68
Preneseni čisti poslovni izid	26.622	5.572
Čisti poslovni izid poslovnega leta	25.618	510
Skupaj kapital	411.480	13.704
OBVEZNOSTI		
Dolgoročne obveznosti	241.735	526
Finančne obveznosti	230.721	52
Odložene obveznosti za davek	3.696	-
Dolgoročne rezervacije	7.318	474
Kratkoročne obveznosti	248.791	2.235
Poslovne in druge obveznosti	171.884	2.027
Finančne obveznosti	76.907	208
Skupaj obveznosti	490.526	2.761
Skupaj kapital in obveznosti	902.006	16.465

V gospodarstvu, v katerem poznamo delniški kapital, je družba lahko v popolni lasti druge družbe ali pa ima delničar le nekaj delnic, zato računovodski standardi ločijo tri stopnje lastništva: prva ne presega 20 odstotkov delniškega kapitala in v tem primeru je vpliv na poslovanje tako majhen, da govorimo o naložbi in ne o deležu, ki zagotavlja soodločanje; druga stopnja se giblje od 20 do 50 odstotkov, družbo pa imenujejo pridružena družba; in družbo v

večinski lasti, kjer lastniški deleže presega polovico delniškega kapitala, imenujejo odvisno podjetje (Cvelbar, 2002, str. 5).

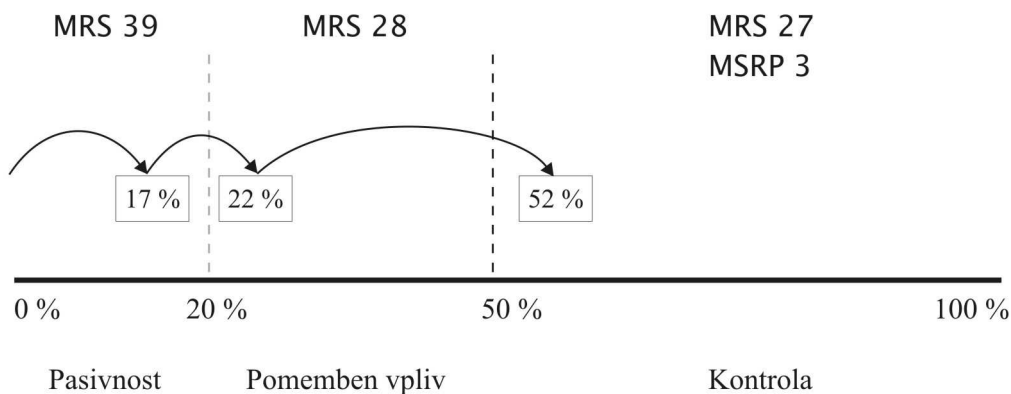
Najenostavnejši primer prevzema je enkraten nakup, s katerim prevzemnik prevzame obvladovanje nad podjetjem in nato v daljšem obdobju drži konstanten delež lastništva. Vendar v praksi ni vedno tako. Večji del špekulantskih prevzemov se skoraj praviloma zgodi preko cele verige dokupov in raznovrstnih navzkrižnih povezovanj, saj podjetje s tem zaplete situacijo in zamegli sliko. Seveda je veliko tudi pravih poslovnih razlogov, zaradi katerih se podjetja odločajo za prevzem podjetja v več korakih.

Podobno se lahko spreminja tudi odstotek lastništva zaradi več vzrokov: izdaja novih delnic odvisne družbe na odprtem trgu, matično podjetje lahko naknadno dokupi ali proda delež, podružnica izvede kapitalske transakcije z matično družbo ali z drugimi družbami, kar lahko spremeni odstotek lastništva matične družbe (Jeter & Chaney, 2004, str. 388).

Postopke računovodenja je zato treba prilagoditi posebnim situacijam. Urejajo jih različni standardi, prikazani na sliki 2.

Slika 2: Pregled standardov, ki obravnavajo različne stopnje združevanja

Transakcije, kjer je kontrola dosežena v več korakih

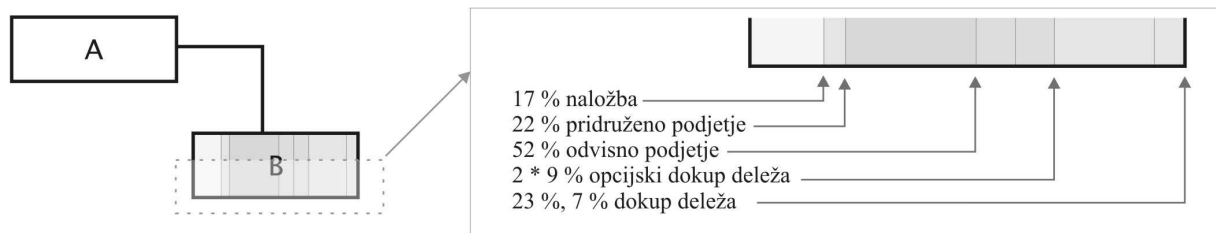

Vir: Business combinations and changes in ownership interests, 2008, str. 96.

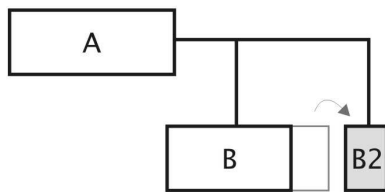
Podjetje A gre v primeru skozi več postopkov poslovnega združevanja in kasneje tudi razdruževanja in prodaje. Za prevzem podjetja B opravi tri nakupe, s čimer doseže kontrolni delež. Preko opcijskega nakupa in dveh dodatnih nakupov manjšinskega deleža si zagotovi 100 % lastništvo nad B. Od podjetja B se nato oddeli manjše podjetje B2, ki je v naslednjem obdobju prodano in s tem izstopi iz skupine. Preostanek podjetja B se v zadnjem obdobju pripoji k podjetju A, s čimer se skupina zaključi in A spet poroča le posamične računovodske izkaze. Grafični prikaz postopkov prikazuje slika 3.

Slika 3: Grafični prikaz postopkov

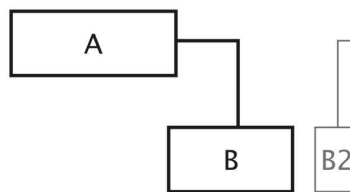
1. Prevzem B po stopnjah

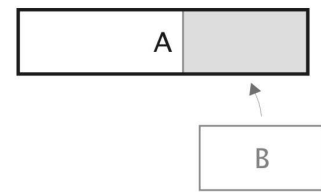
2. Oddelitev B2 od B

3. Prodaja celotnega deleža v B2

4. Pripojitev B k A

3.2 Za prodajo razpoložljiva finančna naložba

Podjetje A sredi leta 1 na trgu vrednostnih papirjev kupi 68 delnic podjetja B v vrednosti 2.784 EUR z namenom pridobivanja prihodnjih koristi. Podjetje ima 212 EUR stroškov z izvedbo nakupa. Celotno število delnic podjetja B je 400, kar pomeni, da postane podjetje A z naložbo 17-odstotni lastnik podjetja B.

Za razliko od realnih investicij podjetje z naložbo ne dobi ničesar materialnega, ampak pravico do prihodnjih denarnih tokov, ki so vezani na uspešnost poslovanja podjetja. 17-odstotno lastništvo podjetju A daje tudi 17 odstotkov glasov pri odločanju v podjetju B.

Finančna naložba se v knjigovodskih razvidih in bilanci stanja pripozna kot finančno sredstvo, če je verjetno, da bodo pritekale gospodarske koristi, povezane z njo, in je mogoče njeno nabavno vrednost zanesljivo izmeriti. V bilanci stanja se izkazujejo dolgoročne in kratkoročne naložbe. Dolgoročne so tiste, ki jih namerava imeti naložbenik v posesti v obdobju, daljšem od enega leta in ne v posesti za trgovanje (SRS 3.9, 2006).

Mednarodni računovodski standardi finančne instrumente obravnavajo v MRS 39 – Finančni instrumenti: pripoznavanje in merjenje in jih v osnovi delijo na finančna sredstva in finančne obveznosti. Klasifikacija sredstva je nato odvisna od namena, za katerega je naložba narejena. Glede na predpisane kriterije se lahko delnice, ki kotirajo na borzi, razporedijo v skupino finančnih sredstev po pošteni vrednosti skozi poslovni izid ali v za prodajo razpoložljiva finančna sredstva. Najprimernejšo razvrstitev finančnih instrumentov opredeli uprava v trenutku

nakupa in jo redno preverja. Družba se mora potem dosledno držati izbrane metode za obravnavo finančnega sredstva.

Za prodajo razpoložljiva finančna sredstva so tista neizpeljana finančna sredstva, ki so označena kot razpoložljiva za prodajo ali pa niso uvrščena v nobeno od ostalih kategorij (finančna sredstva po pošteni vrednosti skozi poslovni izid, posojila in terjatve, finančne naložbe v posesti do zapadlosti) (MRS 39, 2007).

Nakupi in prodaje finančnih sredstev se pripoznajo na datum trgovanja – datum, ko se družba zaveže kupiti ali prodati finančno sredstvo. Naložba se na začetku pripozna v višini poštene vrednosti, povečane za stroške posla. Ob prodaji ali oslabitvi za prodajo razpoložljivih finančnih sredstev se akumulirane spremembe poštene vrednosti, pripoznane v kapitalu, vključijo v izkaz poslovnega izida kot dobički ali izgube iz naslova finančnih sredstev.

Naložba v delnice (68 delnic podjetja B):

$$\begin{aligned} &\text{število delnic} * \text{nabavna cena} + \text{stroški posla} = \\ &= 68 * 40,94 \text{ EUR} + 212 \text{ EUR} = 2.996 \text{ EUR} \end{aligned}$$

Za prodajo razpoložljiva finančna sredstva se po MRS 39 vrednotijo po pošteni vrednosti in se zato običajno na datum poročanja prevrednotujejo na poštene vrednosti. Podjetje zato konec leta za namene letnega poročanja prevrednoti za prodajo razpoložljive finančne naložbe na novo vrednost, ki so jo delnice dosegle na kapitalskem trgu. Zaradi rasti cene delnic podjetje na datum poročanja 31. 12. krepi naložbo.

Naložba v delnice (68 delnic podjetja B) – nova vrednost:

$$\begin{aligned} &\text{število delnic} * \text{cena na dan 31. 12., leto 1} = \\ &= 68 * 54,04 \text{ EUR} = 3.675 \text{ EUR} \end{aligned}$$

Prevrednotenje v vrednosti 679 EUR se ne pripozna v izkazu poslovnega izida, temveč v kapitalu na presežku iz prevrednotenja (v bilanci stanja rezerva za pošteno vrednost) in ima za posledico izkazovanje obveznosti za odloženi davek. Takšno prevrednotenje je v bistvu pripoznava nerealiziranega dobička, ki predstavlja prihodnji dobiček, ki bo obdavčen. Pri tem je pomembno, da so dejstva in okoliščine, ki omogočajo prevrednotenje gospodarskih kategorij, podani že takoj, s čimer pride tudi do pripoznavanja določenih prihodnjih davčnih posledic. Presežek iz prevrednotenja se pripozna v bilanci stanja, v kapitalu in ne v izkazu poslovnega izida, zato se na enak način pripoznajo tudi odloženi davki. Presežek iz prevrednotenja se za znesek odloženega davka zmanjša.

Leta 2007 je v Sloveniji začel veljati Zakon o davku od dohodka pravnih oseb, ki določa novo davčno stopnjo za leto 2008, in sicer 22-odstotno, ki jo podjetje upošteva pri knjiženju odloženega davka. Podjetje lahko po svoji oceni, če pričakuje, da bo naložbe posedovalo še

daljše obdobje, vzame tudi povprečno stopnjo oziroma najnižjo, 20-odstotno, ki jo zakon predvideva od leta 2010.

V letu 1 je vrednost naložb podjetja narasla, tako da mora podjetje knjižiti prevrednotenje in oblikovati obveznosti za odloženi davek. Izračun je pojasnjen v tabeli 2. V podjetju bom za izračune odloženih obveznosti za davek uporabljal davčno stopnjo 22 %.

Tabela 2: Izračun vpliva prevrednotenja naložbe v B na kapital A

v EUR	v breme	v dobro
<i>Naložba v podjetje B</i>		
Poštena vrednost naložbe na dan nakupa + stroški	2.996	
Prevrednotenje naložbe na pošteno vrednost na dan 31. 12., leto 1	679	
Poštena vrednost naložbe 31. 12., leto 1	3.675	
<i>Kapital – presežek iz prevrednotenja</i>		
Presežek iz prevrednotenja kapitala po izvedenem prevrednotenju		679
Zmanjšanje kapitala zaradi oblikovanja odloženih davkov	149	
Povečanje presežka iz prevrednotenja zaradi prevrednotenja naložbe v B		530
<i>Odloženi davki</i>		
Oblikovanje odloženih davkov		149

Tabela 3 prikazuje način razkrivanja gibanja finančnih naložb v računovodskih poročilih.

Tabela 3: Gibanje za prodajo razpoložljivih finančnih sredstev

v EUR	31. 12., leto 1
Začetno stanje	16.995
Nakupi delnic in deležev	2.996
Prevrednotenja	679
Končno stanje	20.670

Z naložbo so se podjetju A povečali tudi finančni prihodki (prihodki od deležev) v vrednosti 42,5 EUR, kolikor so znašale dividende podjetja B za 17 % lastništva. Celotne bilance podjetij A in B za leto 1 so v prilogi.

Naložba v delnice drugega podjetja spada med finančne instrumente, za katere je pri razkrivanju potrebno upoštevati MSRP 7 – Finančni instrumenti: razkritja, ki v računovodsko poročanje

vpeljuje številne nove in obsežne zahteve po razkritjih, ki naj bi pomagala natančneje oceniti izpostavljenost finančnim tveganjem.

Zahteve po razkritjih:

- informacije o pomenu finančnih instrumentov na finančno stanje in dosežke,
- postopki in ravnanje s tveganji,
- narava in obseg tveganj iz finančnih instrumentov.

Nivo razkrivanja se prilagodi pomembnosti finančnih instrumentov in njihovi izpostavljenosti tveganjem (Kolbezen, 2008, str. 29).

3.3 Pridruženo podjetje

V drugem koraku podjetje na enak način kot prej kupi še dodatnih 5 % podjetja B, kar je skupno 22 %, to pa že pomeni, da ima podjetje A pomemben vpliv v podjetju B. Pomemben vpliv podjetja pomeni, da dejansko ni v položaju, ko lahko samostojno odloča o finančni in poslovni politiki podjetja, vendar se njegova stališča v določenih primerih lahko upoštevajo. S tem ima tudi določen del odgovornosti za uspešnost poslovanja ter za donos svoje naložbe. To odgovornost skupina izkazuje tako, da z uporabo kapitalske metode v svoje računovodske izkaze vključi tudi delež ustvarjenih poslovnih rezultatov pridruženega podjetja (Vrankar, 1994, str. 12). V skladu z MRS 28 praviloma obstaja pomemben vpliv takrat, ko ima investitor v pridruženem podjetju 20- in večodstotni delež glasovalnih pravic.

Pri pridruženem podjetju se prvič srečamo z več kot enim možnim izkazom. Pri 22 % lastništvu podjetja B že govorimo o povezanosti podjetij, kar na učinkovit način prikažemo s konsolidiranimi izkazi, ki poleg podjetja A upoštevajo tudi delovanje pridruženega podjetja B. Če sta med seboj povezana le matično podjetje in pridruženo podjetje (ni odvisnih podjetij), praviloma ne govorimo o konsolidiranih izkazih ampak o posamičnih izkazih, a bom zaradi lažjega ločevanja za nivo skupine uporabljal izraz konsolidirani izkazi. Izkazi na nivoju matične družbe so ločeni izkazi, ki so po slovenski zakonodaji zahtevani.

V konsolidiranih računovodskih izkazih mora biti finančna naložba v pridruženo podjetje obračunana po kapitalski metodi. V izkaze se ne vključijo posamezna sredstva in obveznosti pridruženega podjetja, ampak se delež obvladujočega podjetja v kapitalu pridruženega podjetja vsako leto na novo ovrednoti in izkaže v samostojni bilančni postavki. Metodo imenujemo enovrstična konsolidacija. V ločenih računovodskih izkazih pa se naložba vrednoti po nabavni vrednosti ali kot smo to v skladu z MRS 39 prikazali v prvem koraku. Uporaba kapitalske metode za pridruženo družbo v ločenih računovodskih izkazih ni dovoljena (Insights into IFRS, 2006, str. 253).

3.3.1 Kapitalska metoda

Po kapitalski metodi se finančna naložba v pridruženo podjetje najprej pripozna po nabavni vrednosti, ki se poveča ali zmanjša, tako da se pripozna naložbenikov delež v dobičku ali izgubi podjetja od datuma, na katerega postane podjetje pridruženo. Vrednost naložbe tako podaja več informacij o vrednosti sorazmernega dela čistega premoženja povezanih podjetij, ki pripada skupini. Delež naložbenika v poslovnem izidu družbe, v katero naložbi, neposredno povečuje poslovni izid skupine (MRS 28.11, 2007).

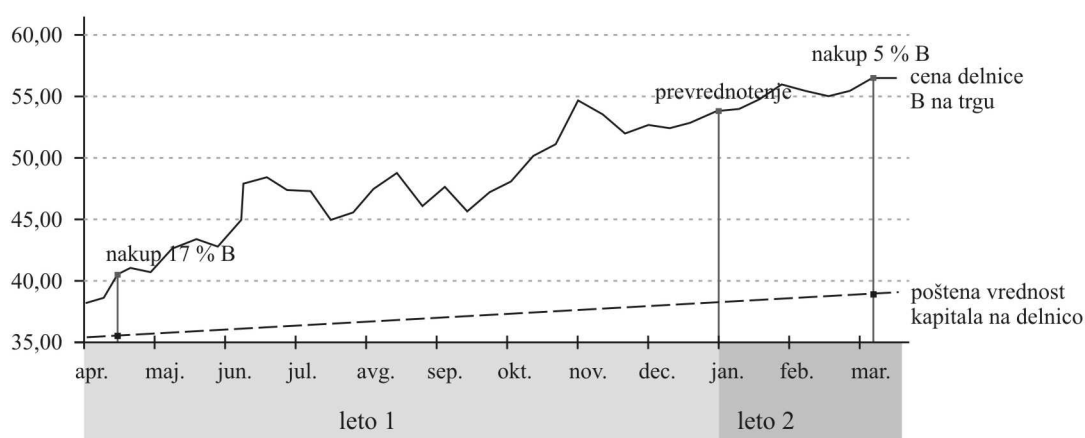
Znesek, dobljen iz razdelitve čistega dobička podjetja, v katerega naložbenik naložbi (izplačilo dividend pridružene družbe), zmanjša knjigovodsko vrednost finančne naložbe skupine. Preračuni knjigovodske vrednosti so morda prav tako potrebni, če se spremeni naložbenikov sorazmerni delež v kapitalu podjetja, v katero naložbi, a te spremembe niso pripoznane v poslovnem izidu povezanega podjetja. Med takšnimi spremembami so tudi tiste, ki so posledica prevrednotenja osnovnih sredstev in tečajnih razlik. Naložbenikov delež v teh spremembah se pripozna neposredno v kapitalu skupine (MRS 28.11, 2007).

Določitev nabavne vrednosti naložbe v pridruženo podjetje

Nabavno vrednost lahko opredelimo kot nabavno ceno, povečano za neposredne stroške nabave. V primeru, ko je kupnina za deleže dana v gotovini, je njena določitev enostavna. Če se kupnina pokrije z drugimi instrumenti ali v kombinaciji gotovine in drugih instrumentov, je pošteno vrednost potrebno oceniti. Podjetje je celoten znesek za nakup deleža podjetja B plačalo v gotovini.

Če bi podjetje delnice B do deleža pridružene družbe kupilo v enem koraku, bi bila kupnina nabavna vrednost naložbe v pridruženo podjetje, na katero bi vsako nadaljnje leto dodajali delež dobička pridruženega podjetja, vendar je podjetje A delnice kupilo v dveh korakih, v prvem 17 % in v drugem 5 % deleža podjetja, kar zahteva nekaj več pozornosti.

Slika 4: Gibanje cene delnice B in vrednosti kapitala na delnico

Podjetje mora enako kot pri prevzemu odvisnega podjetja (po MSRP 3) za vsak nakup deleža razporediti nabavno vrednost na pošteno vrednost prevzetih sredstev in izračunati razliko – dobro ime oziroma ugotoviti kolikšno je bilo preplačilo deleža glede na ocenjeno pošteno vrednost tega deleža.

Nabavna vrednost poslovne združitve, do katere smo prišli v več korakih, je seštevek prevzetega deleža poštene vrednosti neto sredstev podjetja B v našem primeru in dobrih imen, ki smo jih nabrali pri vsakem koraku nakupa.

Tabela 4: Izračun dobrega imena za 1. in 2. nakup

v EUR	1. nakup (18. 4., leto 1)	2. nakup (8. 3., leto 2)
Delež	17 %	5 %
Cena delnice	40,94	56,29
Kupnina	2.784	1.126
Stroški nakupa	212	124
Nabavna vrednost posameznega nakupa	2.996	1.250
Kapital podjetja B	13.904	14.192
Učinek prevrednotenja na kapital podjetja B	390	1.170
Poštena vrednost čistih sredstev pridruženega podjetja	14.294	15.362
Delež poštene vrednosti čistih sredstev	2.430	768
Dobro ime	566	482

V tabeli 4 so podatki, ki jih je podjetje A pridobilo o podjetju B za čas, v katerem so bile transakcije izvedene. Knjigovodska vrednost kapitala B v času nakupa 17-odstotnega deleža je znašala 13.904 EUR, kar pa ne predstavlja poštene vrednosti neto sredstev. Opredmetena in neopredmetena osnovna sredstva, ki so v podjetju praviloma vrednotena po nabavni vrednosti, pogosto najmočneje vplivajo na višino prevrednotenja. Ocena vrednotenja pri podjetju B je prikazala neto prevrednotenje nepremičnin v višini 500 EUR, kar zaradi oblikovanja odloženih davkov poveča kapital za 390 EUR. Poštena vrednost neto sredstev podjetja B je bila ob prvem nakupu 14.294 EUR.

Enak postopek se ponovi tudi za drugi nakup. V obdobju med prvim in drugim nakupom je vrednost nepremičnin na trgu skokovito narasla. Posledično je cenilec nepremičnine ocenil še za 1.000 EUR višje kot pri prvem nakupu, skupaj 1.500 EUR, kar z upoštevanjem odloženih davkov poveča kapital podjetja B za 1.170 EUR.

Poštena vrednost neto sredstev pridruženega podjetja 8. 3., leta 2:

kapital podjetja B 8. 3., leta 2 + prevrednotenje nepremičnin – odloženi davki =
= 14.192 + 1.500 – 330 = 15.362 EUR

Pridobivanje podatkov je vedno zahtevno opravilo, v tem primeru še toliko bolj, saj ocena poštene vrednosti podjetja pri prvem koraku nakupa delnic podjetja B ni bila potrebna, saj v tej fazi ni bilo potrebno izračunavati ne poštene vrednosti sredstev ne dobrega imena. Podjetje tako ocenjuje pošteno vrednost podjetja za pretekla obdobja. Težave pri pridobivanju finančnih informacij, potrebnih za izvedbo kapitalske metode, ne morejo biti razlog za opustitev te metode. Domneva se, da lahko investitor, ki ima v podjetju pomemben vpliv, pridobi potrebne informacije za zadostitev zahtevam standardov (Insights into IFRS, 2006, str. 252).

Kljub temu da je zaradi velikosti deleža pridruženo podjetje v dokajšnji meri pripravljeno sodelovati, gre za ocenjevanje vrednosti za pretekla obdobja in običajno ni druge možnosti kot improvizacija. Podatki so v obliki, kot jih potrebujemo, le redko na voljo. Precejšen del aktive in pasive se že po sami naravi bistveno ne razlikuje od poštenih vrednosti, pozornost se zato nameni neopredmetenim sredstvom, ki se jih sicer ne pripoznava, ter nepremičninam, napravam in opremi. Z ocenjevanjem trenutne poštene vrednosti in upoštevanjem rasti od časa prve transakcije lahko pridemo do približne ocene vrednosti neto sredstev.

Če pridružena družba uporablja drugačne računovodske standarde ali drugačne usmeritve, je podatke potrebno prilagoditi računovodski politiki matične družbe.

Izračun dobrega imena:

$\text{kupnina} - (\text{poštena vrednost neto sredstev} * \text{delež nakupa pri transakciji}) = \text{dobro ime}$

dobro ime 1: $2.996 - 14.294 * 0,17 = 566 \text{ EUR}$

dobro ime 2: $1.250 - 15.362 * 0,05 = 482 \text{ EUR}$

Nabavna vrednost naložbe v pridruženo podjetje:

$\text{lastniški delež} * \text{poštena vrednost neto sredstev na dan zadnje transakcije} + \text{dobro ime 1} + \text{dobro ime 2} = 0,22 * 15.362 + 566 + 482 = 4.427 \text{ EUR}$

Tabela 5: Učinki uporabe kapitalske metode

v EUR	
Knjigovodska vrednost obeh naložb pred uvedbo kapitalske metode (naložba 1 s prevrednotenjem + naložba 2)	4.925
Nabavna vrednost naložbe v pridruženo podjetje po kapitalski metodi	4.427
Razlika zaradi kapitalske metode	-497
Od tega:	
Sprememba na presežku iz prevrednotenja	-546
Sprememba na zadržanih dobičkih	49

4.925 EUR v tabeli 5 je vrednost naložbe, ki bi jo imelo podjetje A v knjigah na dan druge transakcije, če zaradi preskoka iz za prodajo razpoložljive finančne naložbe na pridruženo družbo, ne bi spremenilo obračunavanja z metode poštenih vrednosti, ki je zahtevana po MRS 39, na metodo nabavnih vrednosti, ki je dovoljena na nivoju podjetja za naložbe v pridružena ali odvisna podjetja. V ločenih računovodskih izkazih podjetja A se lahko, kot je bilo rečeno, naložba v podjetje B obračunava po nabavni vrednosti, kar je za podjetje enostavneje. Vrednost naložbe v podjetje B v ločenih izkazih A znaša 4.246 EUR, kar je za vrednost prevrednotenja konec leta 1 (679 EUR) manj kot pri uporabi metode poštenih vrednosti (4.925 EUR).

Za poročanje posamičnih izkazov, ki so pomembnejši, saj prikazujejo informacijo o poslovanju obeh podjetij, uporabimo kapitalsko metodo, po kateri je nabavna vrednost naložbe v pridruženo podjetje, kot je že bilo izračunano, 4.427 EUR.

Podjetje je v obdobju od prve do druge transakcije ustvarilo 288 EUR poslovnega izida (razlika med kapitalom B na dan prve in na dan druge transakcije), od česar znaša 17-odstotni delež 49 EUR. Sprememba na presežku iz prevrednotenja je vsota znižanja presežka v vrednosti -679 EUR zaradi neupoštevanja prevrednotenja, ki se je izvedlo 31. 12. leta 1, in 17-odstotnega deleža povečanja poštene vrednosti neto sredstev, ki znaša 133 EUR (17 % razlike med učinkom prevrednotenja sredstev B na dan prve in na dan druge transakcije: $(1.170 - 390) * 17 \% = 133$ EUR). Tabele gibanja kapitala podjetja A in skupine ter postopek obračuna pridružene družbe so v prilogi.

Sprememba metode računovodenja naložbe, kot smo jo opazovali v primeru, je privedla do nekoliko neobičajnih rezultatov, saj se je kapital s tem, ko smo povečali naložbo in prestopili mejo 20 % lastništva, znižal. Kdaj in zakaj pride do tega pojava? Kakšen je odgovor standardov na ne povsem pričakovan premik v bilanci stanja? Po vsebini se razlika nanaša na nepripoznano povečanje poštene vrednosti dobrega imena ob prvem nakupu 17 %. Vsota sredstev prvega nakupa oziroma vrednost kupnine prvih 17 % je bila konec prvega leta prevrednotena za 679 EUR, tega prevrednotenja pa po kapitalski metodi v nabavno vrednost naložbe ne vračunamo v celoti, ampak le do nivoja prevrednotenja, ki se je izvedlo na sredstvih podjetja B. Merilo ocenjevanja ni več poštena vrednost delnic na trgu, ampak poštena vrednost neto sredstev podjetja. Upošteva se dobro ime kot preplačilo podjetja A nad pošteno vrednostjo pridobljenih neto sredstev podjetja B.

Do omenjene situacije pride, ko je rast vrednosti delnic podjetja zelo hitra, hkrati pa ji rast poštene vrednosti neto sredstev ne sledi, pri čemer ocenjujem, da to, predvsem na kapitalskem trgu, kot je slovenski, ni redkost. Standardi ostajajo dosledni, s pridobitvijo 20 % deleža pa premikajo usmerjenost od poštene vrednosti na trgu kapitala k pošteni vrednosti sredstev podjetja (ki postane navsezadnje na dan prevzema na nivoju skupine tudi knjigovodska vrednost); z neke portfeljske naložbe, katere cilj je, poceni kupi, drago prodaj, k sredstvom in dejavnosti, ki poslovne rezultate prinašajo z uspešnim upravljanjem.

3.3.2 MSRP 3 (2008)

MSRP 3 (2008) določanje nabavne vrednosti naložbe v pridruženo podjetje precej poenostavi, saj standard ne zahteva več vrednotenja vsakega nakupa deleža. Nabavna vrednost naložbe v pridruženo podjetje je enaka pošteni vrednosti deleža podjetja A v podjetju B na dan, ko podjetje B postane pridruženo podjetje. Podrobneje je postopek obdelan pri obravnavi odvisnega podjetja.

Podjetje A je za drugi 5 % delež plačalo 1.126 EUR. Pošteno vrednost celotnih 22 % lahko ocenimo ali enostavneje upoštevamo tržno ceno na dan zadnjega nakupa, ki je 56,29 EUR. Po MSRP 3 (2008) se neposredni stroški, povezani s poslovnim združevanjem, ne vštevajo v nabavno vrednost, ampak se takoj izkažejo med odhodki v izkazu poslovnega izida.

Poštena vrednost celotnega 22 % deleža (88 delnic) je tako 4.954 EUR, od česar se 3.828 EUR nanaša na delež, ki ga je podjetje A pridobilo s prvim nakupom. Od poštene vrednosti 17 % deleža (3.828 EUR) odštejemo knjigovodsko vrednost prve naložbe (3.675 EUR – nabavna vrednost prve naložbe + prevrednotenje konec leta 1). Razlika v višini 153 EUR se takoj prikaže v izkazu poslovnega izida kot prihodek. Presežek iz prevrednotenja, ki je nastal ob prevrednotenju naložbe (679 EUR), se obravnava na enak način, kot če bi odtujili naložbo, ki je bila prevrednotena – to pomeni premik presežka iz prevrednotenja na kapitalu v izkaz poslovnega izida med finančne prihodke. Skupaj znašajo finančni prihodki družbe A zaradi prehoda na kapitalsko metodo 832 EUR (153 EUR + 679 EUR). Odloženi davek in popravek presežka iz prevrednotenja za odloženi davek se odpravita.

Kapital se za razliko od primera po izvirnih MSRP 3 ni znižal, ampak nasprotno, kar je zaradi rasti tržnih cen lažje razumeti. Novi standardi dajejo prednost poštenim oziroma tržnim vrednostim delnic (deležev), ki so lažje določljive kot poštena vrednost neto sredstev podjetja, še posebno za pretekle datume.

3.3.3 Konsolidacija

Za razliko od popolne konsolidacije se pri pridruženih družbah stanja, ki so posledica transakcij med družbama, ne izločajo, kar je razumljivo, saj se pri kapitalski metodi sredstva pridružene družbe ne vključijo v skupino (Pierce, Brennan, 2003, str. 125). Posledično se prejete dividende od pridružene družbe v vrednosti 57 EUR, v matični družbi sprejete kot sredstvo, enako obravnavajo tudi v skupinskih izkazih. Razlika je v tem, da se dividende na nivoju ločenih izkazov podjetja A v sredstva vključijo skozi poslovni izid kot finančni prihodek, v konsolidiranih izkazih pa se za vrednost dividend zmanjša nabavna vrednost naložbe v pridruženo podjetje, ker skozi poslovni izid izkažemo celoten rezultat, ki pripada podjetju A (dividende so izplačan del rezultata).

Dobički in izgube, ki izhajajo iz poslov med naložbenikom in pridruženim podjetjem, so do obsega deleža v pridruženem podjetju izločeni. Posli v smeri k naložbeniku so na primer prodaje

sredstev pridruženega podjetja naložbeniku. (MRS 28.22, 2007). V primeru obravnavanih podjetij razen izplačila dividend podjetja B, podjetji nimata medsebojnih transakcij.

Tabela 6: Gibanje naložb v pridružena podjetja – skupina

v EUR	31. 12., leto 2
Začetno stanje	0
Pridobitve	4.427
Pripadajoči dobički	119
Izplačani dobički (dividende)	-57
Končno stanje	4.489

Tabela 6 prikazuje gibanje naložb v pridruženo podjetje B in način razkrivanja v računovodskih poročilih skupine. Podrobnejši podatki o poslovanju in stanju obeh družb konec leta 2 so v prilogi.

3.4 Odvisno podjetje

Podjetje A izvede tretji nakup delnic podjetja B v vrednosti 6.850 EUR, kar predstavlja 30 % delnic podjetja. Podjetje A poravna del kupnine v vrednosti 2.432 EUR v delnicah, preostali del v vrednosti 4.418 EUR pa z gotovino. Poleg tega se podjetje A dogovori s trenutnimi lastniki podjetja B za opcijski nakup dodatnega 18 % deleža podjetja. Transakcija naj bi se izvedla v dveh delih, z nakupom 9 % deleža v dveh zaporednih letih, po ceni, ki se oblikuje v času transakcije na podlagi sklenjenega dogovora, odvisna pa bo od več ekonomskih elementov. Opcijski nakup bo opisan kasneje. Najprej se posvetimo prevzemu večinskega deleža v podjetju in s tem kontroli nad njim.

Ko je kontrola nad podjetjem dosežena z enim nakupom, je datum transakcije tudi datum prevzema. Kadar pa je za prevzem kontrole potrebnih več nakupov deležev, pridemo do več različnih »datumov prevzemanja«. Določitev dejanskega dneva prevzema je pomembna, ker se vsi akumulirani zadržani dobički odvisne družbe do tega dne pripišejo kapitalu prevzete družbe, medtem ko je večinski del zadržanih dobičkov, akumuliranih po prevzemu vključen v poslovni izid skupine in v konsolidirane zadržane dobičke (Jeter & Chaney, 2004, str. 389).

Datum prevzema podjetja je datum, ko prevzemnik pridobi kontrolo nad podjetjem. V primeru je kontrola nad B nastopila s tretjim nakupom delnic podjetja B. Način obravnavanja preteklih nakupov je prav tako pomemben. Ena od ključnih sprememb novega MSRP 3 (2008) je ravno način postopnega prevzemanja podjetja, zato je smiselno problematiko podrobneje obdelati.

Poslovni prevzem obravnava MSRP 3, zato je tu zaradi pomembnih sprememb problem najprej obravnavan po trenutnem standardu, v nadaljevanju pa še po MSRP 3 (2008).

MSRP 3

Izvirna verzija MSRP 3 v primeru, ko je za pridobitev večinskega deleža potrebno opraviti več nakupov, kot smo že videli pri pridruženih družbi, uporablja koncept »korak za korakom«. Vsaka transakcija se obravnava ločeno – potrebno je natančno določiti pošteno vrednost sredstev, obveznosti in pogojnih obveznosti na datum transakcije.

Pri poslovnih združitvah po fazah se dogaja, da so poštene vrednosti prevzetih sredstev, obveznosti in pogojnih obveznosti na datum vsake zamenjave drugačne. V takšnem primeru se sprememba poštene vrednosti obravnava kot prevrednotenje, kar pa še ne pomeni, da je podjetje sprejelo računovodsko politiko poštenih vrednosti v skladu z MRS 16, kjer so prevrednotenja sicer obdelana (Hartman, 2008a, str. 39).

3.4.1 Nabavna vrednost poslovne združitve

Prevzemnik izmeri nabavno vrednost poslovne združitve kot vsoto poštenih vrednosti sredstev za plačilo ali prevzetih obveznosti na dan transakcije in stroškov, ki jih lahko neposredno pripišemo transakciji. Ker so poslovni prevzemi običajno transakcije na odprtem trgu z večjim številom dobro informiranih akterjev, lahko smatramo, da je dosežena cena za nakup najboljša možna ocena poštene vrednosti deleža prevzetega podjetja (Business combinations – A guide to IFRS 3, 2004, str. 11). Obstajajo redki posebni primeri, v katerih v zameno za prevzem kontrole nad podjetjem ni izplačane kupnine ali pa le-ta ni najboljša mera za oceno poštene vrednosti. V takšnih primerih se za določitev nabavne vrednosti poslovne združitve uporabi ena od ocenjevalnih metod.

Lastne delnice

Podjetje A je na podlagi prevzemne pogodbe in v skladu s sklepom skupščine delničarjev odsvojilo 160 lastnih delnic, po ceni 15,20 EUR za delnico, kar predstavlja šestmesečno povprečje enotnega tečaja delnice podjetja A na borzi oziroma za skupno 2.432 EUR. Po odsvojitvi ima še 300 lastnih delnic. Ob odsvojitvi lastnih delnic se znesek izkaže kot povečanje kapitala, dobljeni presežek 544 EUR pri transakciji se prenese na kapitalske rezerve (knjigovodska vrednost 160 delnic je bila na dan transakcije 1.888 EUR). Potek odsvojitve lastnih delnic je jasno razviden v prilogi: gibanje kapitala podjetja A.

Del kupnine v vrednosti 4.418 EUR se poravna z gotovino.

V nakupni pogodbi je lahko tudi dogovor o dodatnem plačilu v primeru, da se v prihodnosti zgodi nek določen dogodek ali transakcija. Plačilo se, če pride do tega, lahko izplača v denarju, sredstvih ali z drugim finančnim instrumentom (Jeter & Chaney, 2004, str. 50). Podjetje A z lastniki podjetja B v nakupni pogodbi nima dogovorjenih pogojnih obveznosti, je pa način obračunavanja podoben, kot bo kasneje opisano pri opcijskem nakupu.

Stroški, ki jih lahko neposredno pripišemo prevzemu, se po izvirnih MSRP 3 vključijo v nabavno vrednost poslovne združitve. V primeru, da je podjetje že imelo stroške, povezane s prevzemanjem, poslovna združitev pa je preklicana oziroma do nje ne pride, podjetje stroške razvrsti med odhodke. Stroške izdaje kapitala ali postopke za pridobitev finančnih obveznosti podjetje običajno pripiše neposredno instrumentu in ne poslovni združitvi (Business combinations – A guide to IFRS 3, 2004, str. 11).

Tabela 7: Pregled nabavnih vrednosti treh zaporednih nakupov

v EUR	1. nakup (18. 4., leto 1)	2. nakup (8. 3., leto 2)	3. nakup (1. 6., leto 3)
Lastne delnice			2.432
Gotovina	2.784	1.126	4.418
Računovodske storitve	25	27	55
Pravne in druge storitve	187	97	300
Nabavna vrednost posameznega nakupa	2.996	1.250	7.205

V ločenih računovodskih izkazih se naložba v odvisno podjetje vrednoti po nabavni vrednosti ali po pošteni vrednosti, kot smo v skladu z MRS 39 videli v prvem primeru. Običajna je prva izbira, saj informacija o naložbah podjetja v skupini na nivoju podjetja ni bistvena, vendar se v Sloveniji zaradi še vedno precej aktualnih ločenih računovodskih izkazov pojavlja tudi vrednotenje naložb v odvisno podjetje po pošteni vrednosti. V tem primeru je prevrednotenje naložb in zaradi tega nastalih odloženih davkov potrebno izločiti, ko izvajamo konsolidacijo, da dobimo izvirno nabavno vrednost naložbe, ki je osnova za izvajanje nakupne metode.

3.4.2 Poštena vrednost podjetja

Merjenje in razporejanje čiste poštene vrednosti sredstev prevzetega podjetja – poštena vrednost neto sredstev

Ob prevzemu je vsa sredstva, obveznosti in možne pogojne obveznosti, ki jih podjetje pridobi s prevzemom podjetja, potrebno izmeriti po pošteni vrednosti. Kot že omenjeno, mora podjetje A ugotoviti pošteno vrednost neto sredstev na dan vsake transakcije posebej. Podrobnejši pregled je prikazan le za zadnji, tretji nakup podjetja B. Vrednosti za vse tri nakupe so zbrane v preglednici v nadaljevanju poglavja.

Osnovna sredstva

MSRP 3 določa, da se osnovna sredstva pripoznajo, če lahko pričakujemo, da bodo v prihodnosti prinašala ekonomsko korist in če jih lahko zanesljivo izmerimo. Enako velja tudi za obveznosti. Pripoznamo tiste, za katere pričakujemo odliv sredstev in obstaja možnost zanesljive izmeritve. Običajno določitev teh kategorij ne povzroča večjih problemov, podjetja pogosto ob skrbnem pregledu prepišejo vrednosti iz bilanc prevzete družbe, saj so podatki točni oziroma že ocenjeni po pošteni vrednosti, razen pri nepremičninah, napravah in opremi in neopredmetenih sredstvih, kjer se nabavna vrednost ob prevzemu pogosteje razlikuje od poštene vrednosti. Podjetja, tudi

večja, le redko uporabljajo metodo poštenih vrednosti pri izmeri nepremičnin, naprav in opreme, kar lahko privede do večjih popravkov pri prevzemu. Pri neopredmetenih sredstvih v povezavi s standardom MSRP 3 veljajo posebna pravila.

Z namenom ugotovitve tržne vrednosti nepremičnin podjetja B podjetje A pri neodvisnem cenilcu naroči oceno vrednosti. Tržna vrednost je definirana kot cena, ki je, gledano z vidika denarja, najverjetnejša oziroma bi jo sredstvo doseglo na konkurenčnem tržišču pod pogojem, da tako kupec kot prodajalec delujeta racionalno.

Skupen rezultat cenilca za vse nepremičnine podjetja B na dan prevzema je 16.348 EUR (prevrednotenje 1.700 EUR).

Pogojne obveznosti

MRS 37 – Rezervacije, pogojne obveznosti in pogojna sredstva že na začetku opozarja, da je v primeru obravnavanja pogojne obveznosti v posebnih primerih vedno treba uporabljati določila standarda za navezujoče področje in ne MRS 37. To velja tudi v primeru MSRP 3, saj se po MSRP 3 lahko pogojne obveznosti tudi pripoznajo, čeprav MRS 37 tega ne predpisujejo (Kusterle, 2005, str. 18). V vsakem primeru morajo biti pogojne obveznosti v skladu z osnovno definicijo MRS 37: »Možna obveza, ki izhaja iz preteklih dogodkov in katere obstoj potrdi samo pojavitev ali nepojavitev enega ali več negotovih prihodnjih dogodkov, ki jih podjetje ne obvladuje v celoti, ali zneska obveze ni mogoče izmeriti dovolj zanesljivo.«

Pogojne obveznosti v primeru niso bile ugotovljene.

Neopredmetena sredstva

Pri pripoznavanju neopredmetenih sredstev kot delu poslovne združitve se MSRP 3 navezuje na MRS 38 – Neopredmetena sredstva. Po tem standardu je definicija neopredmetenega sredstva »razpoznavno nedenarno sredstvo brez fizičnega obstoja«. V skladu z MRS 38 se v podjetju ustvarjeno neopredmeteno osnovno sredstvo ne pripozna v ločenih izkazih podjetja, kar pa ne velja za skupinske računovodske izkaze po MSRP 3. Kljub nepripoznavanju nekaterih neopredmetenih sredstev v ločenih izkazih se po MSRP 3 v skladu z definicijo neopredmetenih sredstev in pod pogojem zanesljive izmere poštene vrednosti pripozna neopredmetena sredstva. To pomeni tudi, da mora prevzemnik preveriti vsa neopredmetena sredstva, tudi tista, ki so že v bilancah prevzetega podjetja, in ugotoviti, če jih lahko razvrstimo kot neopredmetena sredstva, ter oceniti njihovo pošteno vrednost.

Pomembna sta kriterij določljivosti, prav tako pa tudi možnost ločenega pripoznavanja, kar neopredmeteno sredstvo lahko loči od dobrega imena. Da je neopredmeteno sredstvo ločljivo, mora omogočati ločitev od drugih in prodajo, zamenjavo ali oddajo, ločeno od drugih, kar pomeni, da so neopredmetena sredstva, ki nastanejo kot pogodbeni pravici, ločljivi po MRS 38, če te pravice lahko prenesemo ali ločimo od drugih.

Nadalje MRS 38 zahteva možnost kontrole nad neopredmetenim sredstvom in pričakovanje prihodnjih denarnih tokov. Družba obvladuje neopredmeteno sredstvo, »če ima moč prejemati prihodnje gospodarske koristi, ki pritekajo iz zadevnega dejavnika, in omejevati dostop drugih do teh koristi«. Kriterij kontrole iz neopredmetenih sredstev izloči znanje in sposobnosti zaposlenih, saj podjetje navadno premalo obvladuje pričakovane prihodnje gospodarske koristi, ki izhajajo iz te skupine (MRS 38, 2007).

Tabela 8: Kategorije neopredmetenih sredstev

Kategorije neopredmetenih sredstev	Primer
področje trženja	blagovne znamke, imena, internetne domene
področje odnosa s kupci	sezname kupcev, seznam naročil ali proizvodnje, kontakti in povezave s kupci, nepogodbene povezave s kupci
področje umetnosti	igre, opere, knjige, revije, časopisi, slike, fotografije, filmi, televizijski program
področje prava in pogodbe	licence, oglaševanje, pogodbe v zvezi s proizvodi ali storitvami, najemne pogodbe, gradbena dovoljenja, franšizni dogovori, dovoljenja za obratovanje, razna druga dovoljenja (za vrtanje, za uporabo vodnih virov, ...)
področje tehnologije	patentirana/nepatentirana tehnologija, programska oprema, načrti, baze podatkov, poslovne skrivnosti

Vir: MSRP 3 illustrative examples, 2007, str. 4.

Podjetje mora po MRS 38 oceniti, ali je doba koristnosti sredstva končna ali neskončna. Če je doba koristnosti sredstva končna, se ugotovi njena dolžina. Neopredmetena sredstva s končno dobo koristnosti se amortizirajo, neopredmetena sredstva z neskončno dobo pa ne. Ali sredstvo amortiziramo ali ne in višina amortizacije sta za skupino zelo pomembna, saj amortizacija, ki jo obračunamo na nivoju skupine, zmanjšuje njen poslovni rezultat. Neopredmeteno sredstvo se obravnava, kot da ima neskončno dobo koristnosti, kadar na podlagi analize vseh pomembnih dejavnikov ni možno poznati neke meje v prihodnosti, ki bi zaključevala obdobje, v katerem sredstvo prinaša gospodarske koristi. Podjetje mora preverjati, ali je pri neopredmetenih sredstvih z neskončno dobo koristnosti prišlo do oslabitve.

Podjetje B ima za 21 EUR neopredmetenih sredstev, ki so vključeni v bilanco družbe. Izmera poštenih vrednosti neopredmetenih sredstev za namene vključitve v skupino ni razpoznala dodatnih neopredmetenih sredstev.

Odloženi davki

Ko govorimo o vrednotenju sredstev, obveznosti in pogojnih obveznosti po poštenu vrednosti v okviru konsolidiranja (nakupna metoda), prihaja do začasnih razlik med pošteno vrednostjo,

evidentirano v konsolidiranih izkazih, in vrednostjo, evidentirano v davčnih izkazih družb (Žibert, 2008, str. 3). Podjetje zaradi nastalih razlik ob prevrednotenju na pošteno vrednost oblikuje odložene davke.

Obveznosti za odloženi davek:

$$\text{obdavčljive začasne razlike} * \text{davčna stopnja} = \\ = 1.700 * 0,22 = 374 \text{ EUR}$$

Po vseh opravljenih cenitvah podjetje izračuna pošteno vrednost neto sredstev podjetja B na dan prevzema.

Tabela 9: Pregled poštenih vrednosti neto sredstev na dan vsake transakcije

v EUR	1. nakup (18. 4., leto 1)	2. nakup (8. 3., leto 2)	3. nakup (1. 6., leto 3)
Nepremičnine, naprave in oprema – knjigovodska vrednost	11.644	13.166	14.648
Prevrednotenje nepremičnin, naprav in opreme	500	1500	1700
Nepremičnine, naprave in oprema – poštena vrednost	12.144	14.666	16.348
Neopredmetena sredstva	21	21	21
Zaloge	2.053	2.256	2.481
Terjatve do kupcev in druge terjatve	2.899	2.995	3.359
Denar in denarni ustrezniki	127	117	120
Finančne obveznosti	-269	-1.565	-2.676
Poslovne in druge obveznosti	-2.097	-2.324	-2.576
Rezervacije	-474	-474	-474
Odložene obveznosti za davek	-110	-330	-374
Poštena vrednost neto sredstev	14.294	15.362	16.229

Poštene vrednosti neto sredstev prevzetega podjetja, prikazane v tabeli 9, so se v času dokupov spreminjale, kar je potrebno upoštevati pri določitvi nabavne vrednosti poslovne združitve. Na tem koraku se dejansko osredotočamo na vse spremembe, ki so se dogajale na podjetju B, do časa, ko je podjetje A 52 % lastnik.

MSRP 3 zahteva, da se nabavna vrednost poslovne združitve pri prevzemih, kjer je za prevzem kontrole potrebnih več opravljenih transakcij, meri kot skupek nabavnih vrednosti posameznih transakcij na dan posamezne transakcije. Zato, ne glede na to, kako je bila naložba v tem času obravnavana, kot pridružena družba, po poštenu vrednosti ali po nabavni, je nabavna vrednost poslovne združitve vsota nabavne vrednosti prvega 17 % deleža (2.996 EUR), drugega 5 % deleža (1.250 EUR) in za prevzem kontrole ključnega 30 % deleža (7.205 EUR).

Zato je potrebno v skladu z MSRP 3 za postopne nakupe podjetja (MSRP 3 illustrative examples, 2007, str. 24):

- vse spremembe na deležu naložbe, ki jo je imelo podjetje do prevzema, izničiti (knjigovodske vrednosti se vrnejo nazaj na nabavno vrednost),
- spremembe na prenesenih dobičkih ali drugje na kapitalu za vsako transakcijo vključiti v konsolidirane računovodske izkaze glede na delež, ki ga je A posedoval pred prevzemom.

3.4.3 Opcijski nakup

V določenih primerih lahko podjetje z manjšinskimi lastniki sklene nakupno opcijo ali terminsko pogodbo za nakup manjšinskega deleža. Opcijski nakup podjetju olajša prevzem in spojitev strategij podjetij. Čas prevzemanja in prehoda lastništva se podaljša, kar novemu vodstvu omogoči kontrolo nad podjetjem ob precejšnjem sodelovanju dotedanjega lastnika in s tem običajno tudi večje sodelovanje vodstva.

Oblika opcijskega nakupa je (kot v primeru), da ima prevzemnik pravico kupiti manjšinski delež (nakupna opcija) oziroma manjšinski lastnik ima pravico prodati svoj delež (prodajna opcija) prevzemniku. Nakupne in prodajne opcije so lahko sklenjene po fiksni, spremenljivi ali pošteni vrednosti, poleg tega so lahko različne tudi po zapadlosti. Zapadejo lahko na točno določeni dan ali v določenem daljšem časovnem razdobju.

Nakupna opcija se v računovodstvu glede na kriterije lahko obravnava kot finančni instrument (izvedeni finančni instrument) ali kot kapitalski instrument, s čimer se upoštevata standarda MRS 39 oziroma MRS 32. Za določitev, kateri način je pravi, upoštevamo pogoje opcije. Predvsem je pomembno, kakšna je verjetnost izvršitve posla in ali se tveganja in koristi, povezana z opcijskim deležem, prenesejo na lastnika večinskega deleža ali ne.

Pri velikih verjetnostih izvršitve posla se standardi bolj nagibajo k določbam standarda MRS 32 oziroma k zmanjšanju manjšinskega deleža (A global guide to accounting for business combinations and noncontrolling interests, 2008, str. 67). Če opcija prenese tveganja in koristi na prevzemnika (podjetje A), potem se manjšinski delež za delež opcije ne pripozna. Pri opcijah s fiksno določeno ceno lahko sklepamo, da se tveganja in koristi prenesejo na prevzemnika oziroma večinskega lastnika (A global guide to accounting for business combinations and noncontrolling interests, 2008, str. 67). V takšnih primerih zahteva MRS 32, da podjetje pripozna finančno obveznost za ocenjeno diskontirano vrednost takšnega nakupa in zmanjša kapital (Hartman, 2008b, str. 11).

Pri opciji s ceno, določeno glede na pošteno vrednost, se tveganje v manjši meri prenese na lastnika večinskega deleža. Če se ocenjuje, da tveganja in koristi ostanejo lastniku manjšinskega deleža, potem se pripozna nekontrolni delež in transakcija obračuna na način, primeren zanjo (A global guide to accounting for business combinations and noncontrolling interests, 2008, str. 67).

Ker je v obravnavanem primeru opcija sklenjena z obeh smeri – torej, da kupec lahko kupi in prodajalec lahko proda, če želi, lahko s precej veliko verjetnostjo ocenimo, da bo v resnici prišlo do nakupa manjšinskega deleža. Poleg tega je cena v precejšnji meri določena, saj je osnova za izračun cena, ki jo je podjetje plačalo za nakup tretjega deleža, s katerim je prevzelo večinsko kontrolo. Prilagoditve na osnovno ceno so določene po formuli in upoštevajo prihodnje poslovanje podjetja B ter spremembe v razmerah na trgu. Še vedno pa se lahko smatra, da je z opcijo podjetje že prevzelo večji del tveganj in tudi koristi.

Nabavna cena se izračuna po formuli, ki ima za osnovo ceno delnice, določeno ob tretjem nakupu, ko pride do sklenitve opcije – osnovna cena je 2.055 EUR (za 9% delež), ta pa se prilagaja glede na uspešnost doseganja planov poslovanja podjetja, ki so bili dogovorjeni med kupcem in prodajalcem, tako da povsem točna cena za opcijska nakupa ob sklenitvi ni znana.

Predvideva se, da bo podjetje B poslovalo po načrtih, kar pomeni, da se za izračun obveznosti upošteva osnovna cena, diskontirana na sedanjo vrednost. Vrednost obveznosti iz opcijskega nakupa družbe B na dan prevzema oziroma dan sklenitve opcije za dvakrat 9 % delež znaša 3.741 EUR. Za pričakovano pogodbeno obveznost sem uporabil diskontno stopnjo 6,5 %.

Na dan bilance stanja – 31. 12., leta 3, se obveznost iz opcijskega nakupa poveča za 98 EUR na 3.839 EUR, 1.980 EUR je kratkoročni del (nanaša na 1. opcijo), ostalih 1.859 EUR pa dolgoročni del (nanaša na 2. opcijo). Razlika, ki je nastala zaradi spremembe obdobja diskontiranja (ocena je ostala enaka), poveča vrednost naložbe v podjetju A. Ker je v skupino že vključenih celotnih 70 % podjetja B to spremembo naložbe (98 EUR) na nivoju skupine prenesemo iz naložbe na kapital (preneseni poslovni izid).

3.4.4 Dobro ime

Ker je določanje poštene vrednosti ugotovljenih sredstev in obveznosti vedno do neke mere subjektivno in kupljeno podjetje ponavadi razpolaga tudi s sredstvi in obveznostmi, ki se jih ne da preprosto ugotoviti in izmeriti, je nabavna vrednost poslovne združitve večinoma drugačna od poštene vrednosti ugotovljenih sredstev in obveznosti, kakor tudi od knjigovodskih vrednosti (Vrankar, 1994, str. 31). Nabavna vrednost poslovne združitve, ki je podjetje ni moglo razporediti na nobeno od posameznih kategorij sredstev in obveznosti, se obračuna kot dobro ime.

Dobro ime po MSRP 3, kot je razvidno iz tabele, nastane samo za delež večinskega lastnika, saj je razlika med večinskim deležem čiste poštene vrednosti prevzetega podjetja in nabavno vrednostjo.

Tabela 10: Izračun dobrega imena

v EUR	1. nakup (18. 4., leto 1)	2. nakup (8. 3., leto 2)	3. nakup (1. 6., leto 3)	Sklenitev opcije (1. 6., leto 3)
Delež	17 %	5 %	30 %	2 * 9 %
Nabavna vrednost	2.996	1.250	7.205	3.741
Kapital podjetja B	13.904	14.192	14.903	14.903
Učinek prevrednotenja na kapital podjetja B	390	1.170	1.326	1.326
Poštena vrednost neto sredstev podjetja B	14.294	15.362	16.229	16.229
Delež čiste poštene vrednosti	2.430	768	4.869	2.921
Dobro ime	566	482	2.336	820

Za celotni 70 % delež, ki ga A vključi v skupino, znaša dobro ime 4.204 EUR. Kako smo po korakih prišli do te vrednosti, je razvidno v tabeli 10.

Manjšinski delež

Podjetje A je lastnik 52 % podjetja B, vendar se zaradi opcijske pogodbe za konsolidirano poročanje upošteva 70 % lastništva. Lastništvo preostalega deleža je v rokah manjšinskih lastnikov. Podatek se prikaže v kapitalu.

Manjšinski delež na dan prevzema:

poštena vrednost neto sredstev podjetja B na dan prevzema * manjšinski delež =
 $16.229 * 0,3 = 4.869 \text{ EUR}$

Do dneva poročanja se je manjšinski kapital povečal za manjšinski del poslovnega izida skupine in za manjšinski del vseh ostalih gibanj na kapitalu podjetja B.

Manjšinski poslovni izid:

(poslovni izid B – vpliv amortizacije prevrednotenja od dneva prevzema do konca leta) *
 manjšinski delež = $(387 - 52) * 0,3 = 101 \text{ EUR}$

Kako amortiziramo prevrednoteni del sredstev in kakšen je vpliv na poslovni izid, je razloženo v poglavju 3.4.7 Operacije po dnevu prevzema kontrole.

Podjetje B je izplačalo dividende, in sicer 30 % dividend pripada manjšinskemu lastniku, kar znaša 81 EUR. Končno stanje manjšinskega deleža 31. 12., leta 3 je 4.888 EUR. Pregled bilanc je v prilogi.

3.4.5 MSRP 3 (2008)

Kratek seznam sprememb standardov je bil prikazan že v 1. poglavju, nekatere od teh sprememb bodo obravnavane tudi v primeru. Pomemben del diplomskega dela se navezuje na prevzeme, kjer je kontrola nad podjetjem dosežena v dveh ali več transakcijah, in na druge situacije delnih dokupov ali prodaj. Ti tipi transakcij se bodo z veljavnostjo MSRP 3 (2008) spremenili. Glede na potek transakcij pri A in B bo del novosti razložen v tem poglavju, preostanek pa v naslednjih.

Na enak način je po obeh standardih, novem in starem, potrebno vsak nakup deleža obračunati kot finančno naložbo, dokler ni dosežena kontrola nad podjetjem. Nakup dodatnega deleža, s katerim podjetje doseže obvladovanje podjetja, se obračuna po opisanem postopku.

Na dan prevzema se ugotovi 100 % razpoznavnih neto sredstev podjetja, ugotovi se nekontrolni (manjšinski) delež in izračuna dobro ime. Pri prevzemanju po stopnjah podjetje ugotovi tudi pošteno vrednost lastniških deležev, ki jih je podjetje pridobilo s predhodnimi transakcijami in jih izmeri po pošteni vrednosti na dan prevzema kontrole. Dobiček ali izguba (razlika med knjigovodsko vrednostjo in pošteno vrednostjo na dan prevzema), ki izhaja iz teh transakcij, se nato takoj pripozna v poslovnem izidu. Če so bile naložbe že prevrednotene in presežek prikazan na kapitalu, se ta prenese v poslovni izid (A global guide to accounting for business combinations and noncontrolling interests, 2008, str. 96).

Preden se lotim izračuna prevzema, je treba obrazložiti način izračuna nekontrolnega deleža in s tem povezanega dobrega imena. Trenutni standard predpisuje en sam način, po katerem se pripozna nekontrolni delež po knjigovodski vrednosti. S tem se tudi dobro ime izračunava izključno za kontrolni delež, saj je vrednost nekontrolnega kapitala nekontrolni delež poštene vrednosti neto sredstev.

Novost MSRP 3 (2008) je metoda obračunavanja nekontrolnega deleža po pošteni vrednosti. Osnutek novega standarda je novo metodo predvideval kot edino rešitev, s čimer bi se na tem področju MSRP in ameriški GAAP popolnoma uskladila, vendar je zaradi večjega vpliva metode na poročanje in nepopolnega strinjanja z metodo s strani IASB proporcionalna metoda, ki je po standardu MSRP 3 trenutno v uporabi, ostala dovoljena opcija. Po MSRP 3 (2008) sta tako dovoljeni obe metodi izračuna nekontrolnega deleža: proporcionalna in po pošteni vrednosti (Non-controlling interests, 2007, str. 1–3).

Slika 5: Razlika v bilancah skupine ob uporabi proporcionalne metode ali metode poštenih vrednosti

Nekontrolni delež po proporcionalni metodi		Nekontrolni delež po poštenu vrednosti	
Dobro ime kontrolnega lastnika	Nekontrolni delež	Dobro ime kontrolnega in nekontrolnega lastnika	Nekontrolni delež
Poštenu vrednost neto sredstev	Kupnina	Poštenu vrednost neto sredstev	Kupnina
	Sredstva prejšnjih nakupov		Sredstva prejšnjih nakupov
Prevzeta sredstva	Vrednost prevzema	Prevzeta sredstva	Vrednost prevzema

Vir: A global guide to accounting for business combinations and noncontrolling interests, 2008, str. 66.

Tabela 11: Izračun nekontrolnega deleža in dobrega imena ob uporabi proporcionalne metode ali metode poštenih vrednosti na dan prevzema podjetja B

			Poštenu vrednost nekontrolnega deleža	Proporcionalna vrednost nekontrolnega deleža
	Delež v odstotkih	Število delnic	Vrednost v EUR	Vrednost v EUR
Sredstva prejšnjih nakupov (1. in 2. nakup)	22%	88	5.023	5.023
Kupnina	30%	120	6.850	6.850
Ocena kupnine za opcijski delež	18%	72	3.741	3.741
Nekontrolni delež	30%	120	[1] 6.850	[2] 4.869
Skupaj	100%	400	22.463	20.483
Poštenu vrednost neto sredstev			16.229	16.229
Dobro ime			6.234	4.253

Ker je A s tretjim nakupom lastniški delež povečal še za 30 %, je prišlo do prevzema in s tem do nove uporabe nakupne metode. Podjetje v tretjem koraku kupuje delnice po ceni 57,08 EUR, skupna vrednost nakupa je 6.850 EUR. Poštenu vrednot sredstev prejšnjih nakupov (88 delnic) dobimo, če zanje upoštevamo trenutno ceno 57,08 EUR, kar znaša 5.023 EUR.

Knjigovodska vrednost naložbe v B je pred tem korakom znašala 4.954 EUR, kar smo izračunali v poglavju MSRP 3 (2008) pri pridruženih družbah. Razlika med staro knjigovodsko vrednostjo naložbe (4.954 EUR) in novo oceno sredstev prejšnjih nakupov (5.023 EUR) je 69 EUR in se

takoj prikaže v izkazu poslovnega izida. V izkazu poslovnega izida se izkažejo tudi stroški, ki jih ima A z izvedbo tretjega nakupa v višini 355 EUR.

[1] Poštena vrednost nekontrolnega deleža:

$$\text{nekontrolni delež} * \text{vrednost delnice na dan transakcije} = \\ 88 \text{ delnic} * 57,08 \text{ EUR} = 6.850 \text{ EUR}$$

[2] Proporcionalna vrednost nekontrolnega deleža:

$$\text{poštena vrednost neto sredstev} * \text{nekontrolni delež} = \\ 16.229 * 30 \% = 4.869 \text{ EUR}$$

Dobro ime je po novem standardu v vsakem primeru večje, saj se naložba v osnovi meri po poštenu tržni vrednosti na dan prevzema in ne kot kombinacija poštenih neto sredstev in dobrih imen posameznih transakcij. Če za določanje manjšinskega deleža uporabimo metodo poštenih vrednosti, se dobro ime od vrednosti po trenutnem standardu MSRP 3 razlikuje za 2.031 EUR (s proporcionalno metodo le za 50 EUR).

Odbor IASB je pri spremembi MSRP 3 (2008) in MRS 27 (2008) upošteval izhodiščno načelo, da je prevzem kontrole oziroma prevladujočega vpliva nad drugim podjetjem, ključni dogodek poslovne združitve. Spremembe se zato nanašajo na učinek nastanka poslovne združitve, prevzemni računovodski postopki pa se uporabljajo samo na dan prevzema (Hartman, 2008b, str. 23).

3.4.6 Konsolidacija

Vsa podjetja v skupini seštejemo in dobimo zbirno bilanco, kar je prvi korak pri konsolidiranju. Ker se v zbiru zaradi medsebojnih relacij vrednosti podvajajo, izvajamo izločitve. Ko je družba prvič vključena v skupino se opravi prva konsolidacija, s čimer se izloči naložba podjetja A v B in kapital podjetja B. Pri prvi konsolidaciji nastaneta dobro ali slabo ime in manjšinski kapital, kadar lastništvo ni 100 %. Dobro ime in manjšinski delež sta že bila izračunana in sta del celotnega postopka konsolidiranja v tabeli.

Tabela 12: Prvo konsolidiranje na dan prevzema (1.6., leto 3)

v EUR	A	B	Zbir	Prilag. na skupini	Kapitalska razmerja	Skupina
Nepremičnine, naprave in oprema	654.359	14.648	669.007	1.700		670.707
Dobro ime					4.203	4.203
Naložbe v podjetja v skupini	15.191		15.191		-15.191	0
Ostala sredstva	374.051	5.980	380.031			380.031
SKUPAJ SREDSTVA	1.043.601	20.628	1.064.229	1.700	-10.988	1.054.941
Večinski kapital	486.576	14.903	501.479	1.326	-15.857	486.948
Vpoklican kapital	94.211	4.233	98.444		-4.233	94.211
Kapitalske rezerve	119.768	1.423	121.191		-1.423	119.768
Lastne delnice	-3.540	0	-3.540		0	-3.540
Rezerve iz dobička	132.436	1.898	134.334		-1.898	132.436
Rezerva za pošteno vrednost	16.909	68	16.977	1.326	[1] -1.227	17.076
Preneseni čisti poslovni izid	106.679	6.849	113.528		[2] -6.644	106.884
Čisti poslovni izid poslovnega leta	20.113	432	20.545		-432	20.113
Manjšinski kapital					4.869	4.869
Odložene obveznosti za davek	3.736		3.736	374		4.110
Druge finančne obveznosti (opcijski nakup)	3.741		3.741			3.741
Ostale obveznosti	549.548	5.725	555.273			555.273
SKUPAJ OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV	1.043.601	20.628	1.064.229	1.700	-10.988	1.054.941

V stolpcu prilagoditve na skupini je prevrednotenje nepremičnin, naprav in opreme na dan prevzema, ki se pripozna samo na skupini.

V stolpcu kapitalska razmerja v tabeli 12 se na strani sredstev oblikuje dobro ime in izloči celotna naložba v podjetje B. Na strani obveznosti do virov sredstev se izloči kapital podjetja B z upoštevanjem prilagoditev na skupini (prevrednotenje sredstev podjetja B na pošteno vrednost). Zaradi postopnega prevzemanja podjetja pri rezervi za pošteno vrednost in pri prenesenem čistem poslovnem izidu pride do posebnosti, saj se del sprememb v poslovnem rezultatu in v pošteni vrednosti, dosežen v času delnega lastništva podjetja B, v izkaz vključi na nivoju skupine.

- [1] – rezerva za pošteno vrednost podjetja B – prilagoditev rezerve za pošteno vrednost na skupini + pripadajoča sprememba poštene vrednosti v času 17 % lastništva + pripadajoča sprememba poštene vrednosti v času 22 % lastništva =
= -68 -1.326 + 133 + 34 = -1.227 EUR
- [2] – preneseni poslovni izid podjetja B + pripadajoči poslovni rezultat v času 17 % lastništva + pripadajoči poslovni rezultat v času 22 % lastništva
= -6.849 + 49 + 156 = -6.644 EUR

Poslovni izid podjetja B se od dneva prevzema dalje vključi v poslovni izid skupine. Do konca leta celotna skupina ustvari 45.439 EUR čistega dobička, od česar 101 EUR, kar je 30 % dobička B, pripada manjšinskemu lastniku. Na kapitalu se vrednost manjšinskega poslovnega izida

prestavi z večinskega na manjšinski kapital. Po dnevu prevzema je podjetje B izplačalo dividende. Del dividend v vrednosti 140 EUR pripada podjetju A, kar se za namene konsolidacije smatra kot interna transakcija.

Na nivoju skupine ni posebnosti v zvezi z opcijskim nakupom, saj se povečana obveznost in višje izkazana naložba pripoznata že na nivoju družbe. Za namene konsolidacije se upošteva 70 % lastništvo družbe. Balance posameznih podjetij in skupine za leto 3, ko je bil prevzem izveden so v prilogi.

3.4.7 Operacije po dnevu prevzema kontrole

Preizkušanje za slabitev dobrega imena

Skupina po prevzemu podjetja vsako leto ob sestavitvi računovodskih izkazov naredi preizkus slabitve dobrega imena. Dobro ime se razporedi na denar ustvarjajoče enote, ki so najmanjše določljive skupine sredstev, ki neodvisno povzročajo denarne pritoke in na katere lahko večemo vrednost dobrega imena. Nadomestljiva vrednost denar ustvarjajoče enote je nato določena na osnovi izračunov vrednosti pri uporabi. Izračuni uporabljajo projekcije denarnih tokov, ki temeljijo na sprejetih načrtih poslovanja s strani uprave za naslednje leto in na ekstrapolaciji stopenj rasti za vsa naslednja obdobja.

Tabela 13: Razporeditev dobrega imena na denar ustvarjajoče enote

	31. 12., leto 3	Razporeditev	31. 12., leto 4
Maloprodaja		2.588	2.588
Veleprodaja		985	985
Proizvodnja		630	630
Nerazporejeno	4.203	-4.203	0
Skupaj	4.203	0	4.203

Ocenjevalec v procesu ocenjevanja vrednosti pri uporabi analizira in oceni vse tiste makro in mikro elemente, ki so za oceno vrednosti najpomembnejši in ki jih je glede na razpoložljive podatke možno upoštevati. Ocena vrednosti pri uporabi poslovnih enot podjetja B se izvede na podlagi planskih podatkov poslovanja za leto 4, posredovanih s strani vodstva družbe B. Za namene vrednotenja se uporabi na donosu zasnovan način, ki temelji na dejstvu, da investitor ob nakupu upošteva predvsem sposobnost podjetja oziroma poslovnih enot ustvarjati denarne tokove v prihodnosti.

Zaradi uspešnega poslovanja ocenjena vrednost denar ustvarjajočih enot presega njihovo knjigovodsko vrednost, kar pomeni, da ni potrebe po slabitvi dobrega imena.

Amortizacija okrepljenih sredstev in s tem povezani odloženi davki

Ker so se na nivoju skupine na dan prevzema sredstva prevrednotila na pošteno vrednost, je treba na nivoju skupine obračunati tudi amortizacijo prevrednotenega dela sredstev. Vrednost

amortizacije se določi glede na posamezna prevrednotena sredstva in njihove amortizacijske stopnje. Amortizacija prevrednotenja sredstev do konca leta, v katerem je bil prevzem izveden znaša 66 EUR. Ker smo s prevrednotenjem na pošteno vrednost oblikovali odloženi davek, se ga z amortizacijo postopoma izničuje. Odloženi davek, ki pripada deležu amortizacijskega popravka nepremičnin, naprav in opreme (samo za prevrednoteni del), se zniža z odloženim davkom izkazanim v poslovnem izidu.

Tabela 14: Vpliv amortizacije prevrednotenja na bilance skupine

v EUR	leto 3
Strošek amortizacije prevrednotenja nepremičnin, naprav in opreme, ki se obračuna samo na skupini	-66
Odložene obveznosti za davek v izkazu poslovnega izida	15
Skupaj vpliv na izkaz poslovnega izida	-51

Skupen vpliv amortizacije prevrednotenja na izkaz poslovnega izida je znižanje rezultata skupine za 51 EUR. Na katere postavke v izkazih vpliva amortizacija, je podrobneje vidno v prilogi v tabelah prilagoditev izkazov za skupino pri različnih postopkih, v stolpcu amortizacija.

3.5 Nakup deleža od manjšinskih lastnikov

MSRP in SRS posebej ne opredeljujejo nakupov manjšinskih deležev, potem ko je obvladujoče podjetje že pridobilo prevladujoč vpliv. V tem primeru se podjetje samo odloči za primerno in dosledno uporabo določene računovodske politike v skladu z MRS 8 – Računovodske usmeritve, spremembe računovodskih ocen in napake. V praksi se pojavlja kar nekaj metod, ki so sprejemljive, v grobem pa jih lahko razdelimo na tiste, kjer se razlika med naložbo in ustreznim deležem neto sredstev izkaže v dobrem imenu, in tiste, kjer se ta razlika izkaže v okviru kapitala (Hartman, 2008a, str. 41).

V primeru bo nakup manjšinskega deleža izpeljan v dveh zaporednih letih s 4 dokupi, po 2 na posamezno leto. Sredi leta 4 podjetje na podlagi opsijskega dogovora kupi nadaljnjih 9 % deleža podjetja B, nato pa konec leta še dodatnih 23 %. Naslednje leto se izvede drugi del opsijskega nakupa in izpelje iztisnitev manjšinskih delničarjev – nakup preostalih 7 %. Konec leta 5 postane podjetje A 100 % lastnik podjetja B.

Podjetje za najprimernejšo metodo nakupa manjšinskega deleža izbere metodo, kjer se razlika, ki se pojavi, izkaže v kapitalu na zadržanih dobičkih.

Dejanska cena 1. opcije, ki jo je glede na sklenjeno pogodbo moralo izplačati podjetje A, je 2.085 EUR, kar je za 105 EUR višje, kot je bila ocena prvega dela opcije konec prejšnjega leta. Družba zmanjša zaradi opcije oblikovano obveznost in izplača kupnino. Razlika 105 EUR med dejansko plačano kupnino in oceno obveznosti na nivoju podjetja poveča naložbo v podjetje B.

Na nivoju skupine se z izvedbo 1. dela opcijskega nakupa razen premika razlike v ceni deleža (105 EUR) v kapital ne zgodi ničesar, saj je v skupino že vključenih celotnih 70 % B.

23 % dokup se izvede 31. 12. leta 4 v vrednosti 5.258 EUR in s stroški 92 EUR, kar pomeni, da se vrednost naložb v podjetja v skupini poveča za 5.350 EUR. Na dan dokupa manjšinski kapital obsega 5.078 EUR.

Manjšinski kapital na dan prevzema 23 % deleža:

$$\begin{aligned} & (\text{manjšinski kapital konec prejšnjega leta} + \text{manjšinski dobiček leta 4} - \text{dividende 30 \%}) / \\ & \text{manjšinski delež} * \text{delež nakupa} = \\ & (4.888 + 273 - 84) / 30 \% * 23 \% = 3.893 \text{ EUR} \end{aligned}$$

Z nakupom se manjšinski delež zmanjša na 1.185 EUR. Razlika med nabavno vrednostjo 23 % manjšinskega deleža in vrednostjo v bilancah skupine je 1.457 EUR. Za razliko se zmanjša kapital skupine, kar je razvidno v prilogi pod postavko dokup manjšinskega deleža v izkazu gibanja kapitala za leto 4.

Konec leta se ponovno oceni obveznost drugega opcijskega nakupa. Diskontirano po 6,5 % stopnji se pripozna 1.980 EUR kratkoročnih finančnih obveznosti. Razlika na nivoju družbe poveča naložbo, ki se na nivoju skupine prestavi v kapital.

V letu 5 se na podlagi opcijskega dogovora izvede še drugi nakup 9 % deleža podjetja B po ceni 2.255 EUR.

Tabela 15: Realizacija 2. opcijskega dokupa

v EUR	1. 6., leto 5
Zadnja ocena obveznosti 2. opcijskega deleža	1.980
Dejanska cena 2. opcijskega deleža	2.255
Razlika na kapitalu skupine	-275

Zmanjšanje kapitala zaradi 2. opcijskega dokupa je vidno v prilogi v konsolidiranem izkazu gibanja kapitala za leto 4.

3.5.1 Iztisnitev delničarjev

Po vseh nakupih, ki jih je izvedlo podjetje A, je manjšinski delež v podjetju B nižji od 10 %. V takšnem primeru slovenska kot tudi tuja zakonodaja in praksa poznata institut iztisnitve delničarjev iz delniških družb. Institut regulira dva nasprotujoča si interesa, in sicer tako imenovani podjetniški interes večinskega delničarja na eni in interes manjšinskih delničarjev po ohranitvi korporacijskih pravic v družbi na drugi strani. Oba instituta izhajata iz tako imenovanega področja varovanja pravic manjšinskih delničarjev.

Zakon, ki določa iztisnitev delničarjev (*angl. squeeze-out*), omogoča imetniku delnic, ki predstavljajo 90 % osnovnega kapitala družbe (glavni delničar), da preostale delničarje (manjšinske delničarje) iztisne iz družbe. Z iztisnitvijo je neposredno povezan tudi način izplačila delničarja. V praksi je iztisnitev delničarja opravljena na način, da so delnice manjšinskega delničarja prenesene na glavnega v zameno za plačilo primerne denarne odpravnine (na podlagi ocene neodvisnega cenilca) (Bajuk, str. 5).

V lasti manjšinskih lastnikov je ostalo še 28 delnic. Odpravnina, določena za delnico, je 56,04 EUR, kar za preostali 7 % delež znes 1.569 EUR. Razlika med nabavno vrednostjo preostalega manjšinskega deleža in njegovo vrednostjo v bilancah skupine se izkaže v kapitalu. Bilance skupine za leto 5 so v prilogi.

Tabela 16: Izračun vpliva iztisnitve manjšinskih delničarjev na bilance skupine

v EUR	5. 10., leto 5
Odpravnina za delnico	56,04
Odpravnina	1.569
Stroški posla	10
Skupaj nabavna vrednost 7 % deleža	1.579
Knjigovodska vrednost manjšinskega kapitala, začetek obdobja	1.185
Dividende 7 %	-20
Manjšinski dobiček do dneva iztisnitve	65
Vrednost manjšinskega kapitala na dan iztisnitve	1.230
Razlika na kapitalu skupine	-349

3.5.2 MSRP 3 (2008)

Novi standardi natančneje obravnavajo področje sprememb lastniških deležev po prevzemu kontrole nad podjetjem in kot sprejemljivo določajo eno samo metodo. Sprememba lastniškega deleža se, potem, ko je bila kontrola nad podjetjem že dosežena obračunava kot kapitalska transakcija. Matična družba ne obračuna nobenih dodatnih prilagoditev pri dokupu deleža, če ni spremembe v kontroli. Sprememba se izkaže na knjigovodski vrednosti manjšinskega kapitala, razlika do poštene vrednosti kupnine pa na kapitalu skupine (Insights into IFRS, 2008, str. 96).

Nekontrolni delež se pripozna po pošteni vrednosti ali po proporcionalni vrednosti samo na dan prevzema (pridobitve kontrole nad podjetjem). Vse naknadne spremembe lastništva, pri katerem se ohranja kontrola nad podjetjem se obračunajo v proporcionalnem deležu nekontrolnega deleža (A global guide to accounting for business combinations and noncontrolling interests, 2008, str. 226).

Postopek, opisan v primeru, je v skladu z metodo, ki jo zahteva prenovljeni standard, kar pomeni, da za podjetja, ki uporabljajo metodo nakupa deleža od manjšinskega lastnika, kot je bila uporabljena v primeru, nov standard na tem področju ne bo prinesel novosti.

3.6 Oddelitev

Oddelitev (*angl. spin-off*) je nasprotna operacija združitvi oziroma pripojitvi. Pri oddelitvi nastane nova družba na način, da se del sredstev in obveznosti oddeli od stare družbe. Ne MSRP 3 ne katerikoli drug standard neposredno ne govori o računovodenju oddelitve (Bhattacharyya, 2006, str. 533).

Družba B opravlja tri različne dejavnosti. Podjetje A želi eno od dejavnosti ločiti, kar lahko izvede z oddelitvijo družbe. To opravi s prenosom posameznih delov premoženja družbe B na novo družbo B2, ki se ustanovi zaradi oddelitve.

3.6.1 Konsolidiranje podjetij pod skupnim upravljanjem

Gre za poslovne združitve, pri katerih vsa podjetja, ki se združujejo, pred in po poslovni združitvi upravlja ista oseba ali več oseb, pri čemer to upravljanje ni prehodnega značaja (Insights into IFRS, 2006, str. 125).

MSRP ne dajejo navodil za računovodenje teh tipov transakcij, zahtevajo pa, da družbe same oblikujejo računovodsko politiko za to področje. Standard, ki pokriva oblikovanje računovodskih politik, je MRS 8.

Podjetja izbirajo med dvema načinoma:

- po pošteni vrednosti,
- po knjigovodski vrednosti.

Ko je metoda sprejeta, se potem dosledno upošteva za vse transakcije tega tipa (A global guide to accounting for business combinations and noncontrolling interests, 2008, str. 447).

Uporaba nakupne metode po MSRP 3 (po pošteni vrednosti) je primerna za transakcije, ki imajo izrazito tržno komponento, za primere, ko se v transakcijah pod skupnim upravljanjem uporabljajo tržne cene. Če sledimo temu modelu, pomeni, da mora biti transakcija v celoti v skladu z nakupno metodo – definira se prevzemnika, določi in locira se poštena vrednost neto sredstev in ostalo.

Pri načinu knjigovodskih vrednostih sta dve opciji: lahko upoštevamo knjigovodske vrednosti na nivoju družbe ali knjigovodske vrednosti, ki se poročajo na nivoju skupine (vključno z dobrim imenom in kakršnimikoli prilagoditvami na pošteno vrednost) (Insights into IFRS, 2006, str. 129).

Na novo ustanovljeno družbo B2 so se prenesla sredstva in obveznosti iz družbe B. Kapital družbe ob ustanovitvi znaša 5.000 EUR, kolikor je sredstev in obveznosti, po oceni podjetja, ki jih je v povezavi s prenašanjem dela dejavnosti smiselno prenesti na novo družbo. Pomemben podatek pri oddelitvi je, da se na nepremičnine, naprave in opremo, ki so bile prenesene na novo družbo, nanaša 356 EUR presežka iz prevrednotenja, ki se prav tako prenese na B2.

Dobro ime, ki je bilo razporejeno na denar ustvarjajoče enote, se z oddelitvijo v vrednosti 630 EUR kot vrednost enote proizvodnje prenese na družbo B2 (prenese v smislu, na katero družbo se nanaša; dobro ime ostane na skupini).

Skupna vrednost kapitala družbe, prevrednotenja, ki je pripoznano na skupini, in dobrega imena je 5.986 EUR. Metoda, ki jo je izbrala skupina A, predvideva, da se za transakcije pod skupnim upravljanjem upoštevajo knjigovodske vrednosti na nivoju skupine, kar pomeni, da družba A za vsoto vseh naštetih sredstev (5.986 EUR) zmanjša naložbo v podjetje B in poveča naložbo v novo nastalo podjetje B2.

Vrednosti, ki so se pred oddelitvijo upoštevale le na nivoju skupine, se še vedno prikažejo le na tem nivoju. Postopek konsolidacije se spremeni, saj ima skupina novo družbo s svojimi posamičnimi izkazi, vendar se izkazi na skupini zaradi oddelitve ne spremenijo.

3.7 Prodaja podjetja

Prodaja celotne ali dela odvisne družbe je z vidika matičnega podjetja izpeljana na podoben način kot prodaja kakršnegakoli sredstva. Podjetje na eni strani prejme kupnino, na drugi strani zniža knjigovodsko vrednost prodane naložbe, za razliko med njima pa izkaže dobiček ali izgubo pri prodaji (Jeter & Chaney, 2004, str. 391).

Pozornost je treba usmeriti na izračun dobička oziroma izgube pri prodaji, saj je le-ta na skupini povsem drugačen kot na družbi. Dobiček ali izguba na skupini za popolno odprodajo se izračuna tako, da primerjamo rezultat prodaje, ki je bila izvršena na nivoju matičnega podjetja s spremembami, ki so nastale na odvisnem podjetju od dneva prevzema dalje (Dodge, 1996, str. 210). Na skupini se ob izgubi obvladovanja odpravi pripoznanje vseh sredstev, obveznosti in nekontrolnega deleža po njihovi knjigovodski vrednosti. Razlika med kupnino in zgoraj navedenimi zneski se pripozna v izkazu poslovnega izida.

Družba B2 je bila v skupino vključena manj kot eno leto, kar precej poveča preglednost transakcije, saj so se vse spremembe zgodile v zadnjem poročevalskem obdobju. Podjetje B2 je v času vključenosti v skupino ustvarilo poslovni rezultat v višini 247 EUR. Bilanca stanja podjetja B2 za leti 5 in 6 ter izkaz poslovnega izida do dneva prodaje so razvidni v prilogi.

Na nivoju skupine je zaradi amortizacije prevrednotenja sredstev in odloženega davka poslovni izid B2 nižji za 20 EUR. Skupno povečanje vrednosti B2 na nivoju skupine znaša 227 EUR, kar je razlika med dobičkom od prodaje B2 na skupini in na družbi A.

Tabela 17: Izračun dobička pri prodaji podjetja B2

v EUR	12. 9., leto 6
Nivo družbe	
Prodajna cena	7.000
Knjigovodska vrednost naložbe na družbi A	5.986
Dobiček pri prodaji na družbi A	1.014
Nivo skupine	
Prodajna cena	7.000
Kapital družbe na dan prodaje	5.247
Prevrednotenje sredstev na pošteno vrednost	356
Amortizacija prevrednotenja sredstev in odloženi davki	-20
Dobro ime	630
Skupaj vrednost B2 na skupini	6.213
Dobiček pri prodaji na skupini	787

Dobiček pri prodaji na skupini je, kot je vidno v tabeli 17, za 227 EUR nižji od dobička, ki se obračuna na podjetju A, kar je posledica vključevanja poslovnega rezultata B2 v skupino, medtem ko na nivoju podjetja A naložba ostaja obračunana po nabavni vrednosti.

3.8 Pripojitve podjetja

Pravno pomeni pripojitve podjetja združitev dveh podjetij, s katero se sredstva in dolgovi enega podjetja prenesejo na drugo podjetje in prvo podjetje preneha obstajati. Pripojitve je na enak način kot oddelitev transakcija pod skupnim upravljanjem, kar pomeni, da za njeno izvedbo uporabimo usmeritev, ki je bila izbrana. Upoštevanje knjigovodskih vrednosti na nivoju skupine v tem primeru pomeni, da se vsi postopki, ki so potrebni za pripravo skupine, izvedejo na podjetju A, na način, da se vrednosti poknjižijo v poslovne knjige podjetja A.

V primeru predpostavljam, da je bila pri izvedbi pripojitve ugotovljena napaka pri preteklem poročanju podatkov podjetja B za namene konsolidacije.

Napake pri konsolidiranju

Lahko se zgodi, da se revizija matičnega podjetja in revizija skupine zaključi, preden se zaključi revizija vseh odvisnih podjetij. Revizorji potrdijo konsolidacijski paket podatkov odvisnega podjetja, vendar se lahko kljub temu v odvisnem podjetju vrednost postavk, če so ugotovljene nepravilnosti, tudi spremeni. Napake se lahko pojavijo tudi zaradi netočnosti ali neusklajenosti podatkov med skupino in odvisnim podjetjem.

Zaradi nepopolne usklajenosti med odvisnim podjetjem in skupino lahko pri pripravi konsolidacije pride do manjših razlik, ki lahko na nivoju skupine zaradi njene velikosti hitro postanejo nematerialne. Nematerialne napake se popravijo skozi izkaze v naslednjem obdobju, saj je njihov vpliv tako zelo majhen, da informacija zaradi njih ni popačena. Lahko se tudi zgodi, da se napaka niti ne odkrije ali da se odkrije precej let po tem, ko je bila storjena.

Primer napake, ki ni nujno, da jo odkrijemo takoj, je lahko neusklajena bilanca za namene konsolidacije na dan prevzema. Različna vrednost kapitala na dan prevzema spremeni izračun dobrega imena, ki se izvršuje zgolj na skupini. Napaka se lahko pokaže šele ob pripojitvi podjetja, ko se morajo vsa stanja, ki jih vodi družba, in bilance skupine, popolnoma ujemati. Razlike so v tem primeru dobro vidne in jih je potrebno odpraviti. Na kakšen način se napaka odpravlja, je odvisno od velikosti napake in pogosto tudi od ocene revizorja: če je napaka materialna je potrebno skupinske izkaze spremeniti tudi za preteklo obdobje (*angl. restatement*) in popravek poročati v skladu z MRS 8.

Napake se lahko zgodijo pri pripoznavanju, merjenju, predstavljanju ali razkrivanju sestavin računovodskih izkazov. Računovodski izkazi niso v skladu z MSRP, če vsebujejo bistvene napake ali nebistvene napake, storjene namerno z namenom zakrivanja dejanskega finančnega stanja, finančne uspešnosti ali denarnih tokov podjetja. Morebitne napake v tekočem obdobju, ki se v tem obdobju tudi odkrijejo, se popravijo, preden so računovodski izkazi odobreni za objavo. Bistvene napake se včasih odkrijejo šele v naslednjem obdobju in te napake se popravijo v primerjalnih informacijah, ki so predstavljene v računovodskih izkazih za obdobje, ko se napaka odkrije (MRS 8, 2007).

Pri ocenjevanju poštene vrednosti se je za namene konsolidacije poročala bilanca odvisnega podjetja, ki ni povsem skladna s stanjem v poslovnih knjigah podjetja na dan prevzema. Zaradi razlike 20 EUR je prišlo do različnih vrednosti kapitala na dan prevzema in zato do različnih dobrih imen (dobrega imena, ki se je na dan prevzema izračunal na skupini, in dobrega imena, ki se je za namene pripojitve izračunal kasneje). Napaka zaradi pravih končnih stanj ni bila takoj razvidna.

Tabela 18: Izračun in popravek dobrega imena

v EUR	Pregled naložbe v B pred oddelitvijo	Oddelitev	Pregled naložbe v B	Naložba v B s popravkom ob pripojitvi
Nabavna vrednost naložbe v podjetje B	22.719	-5.986	16.733	16.733
Dobro ime	4.203	-630	3.573	3.593
Kapital podjetja B na dan prevzema na nivoju podjetja	14.903	-5.000	9.903	9.883
Prevrednotenje in izkaz poslovnega izida preteklega lastništva (odštejeta se od kapitala, ker se ju ne prevzema, saj sta že kot del skupine)	-372		-372	-372
Prevrednotenje nepremičnin, naprav in opreme	1.326	-356	970	970
Spremembe na kapitalu skupine zaradi nakupa deležev od manjšinskih lastnikov	1.806		1.806	1.806
Spremembe na kapitalu skupine zaradi opcijskega nakupa deležev od manjšinskih lastnikov	599		599	599
Dobički manjšinskih deležev (v času ko imamo manjšinske deleže)	254		254	254

Če želimo dobro ime izračunati v enem koraku, je potrebno upoštevati vse postopke, ki so bili potrebni pri konsolidiranju do trenutka prevzema kontrole nad B. Tabela 18 prikazuje še korak dlje v vključenosti podjetja B v skupino, saj razčlenjeno navaja vse vrednosti podjetja B, ki jih je podjetje prevzelo od prejšnjih lastnikov, do 100-odstotnega lastništva. Na eni strani je nabavna vrednost naložbe v B, kakor je izkazana v ločenih računovodskih izkazih, oziroma vrednost, ki jo je podjetje A plačalo za prevzem celotnega B, na drugi strani pa so vrednosti, ki razložijo vse dogodke v obdobju prevzemanja oziroma vpliv postopnega prevzemanja na bilance skupine. V prikazu sta ločena tudi oddelitev in stanje po njej ter popravek napake.

Pripojitev je na nek način konsolidacija obvladujočega podjetja in podjetja, ki se pripaja, s to razliko, da se pri pripojitvi vrednosti postavk poknjižijo na nivoju obvladujočega podjetja. Zanimiva posebnost pripojitve je, da se lahko dobro ime, ki je klasično postavka skupine, pojavi tudi na nivoju podjetja. Rezultat pripojitve je viden v prilogi.

SKLEP

Konsolidacija kaj hitro postane zelo zahtevno področje računovodstva. To se zgodi predvsem zaradi njene širine in marsikdaj nepreglednega števila podatkov, nikakor pa ni neobvladljiva. Prevzemi se ne dogajajo vsak dan. Dovolj je časa, da se v računovodstvu pripravijo nanje, da se pri zahtevnejših oblikah preučijo potrebni postopki in vnaprej pripravijo konsolidacijski popravki.

Gledano z vidika agregiranosti podatkov sta konsolidacija in s tem povezano računovodsko poročanje vrh računovodstva. Konsolidacija zahteva poznavanje zelo širokega področja računovodskih znanj. Redkeje se spušča v podrobnosti posameznih dogodkov in knjižb, saj te prepušča ostalim službam. Zelo pomembna naloga konsolidacije je zbiranje podatkov ter spremljanje dogajanja v skupini. Veliko časa in energije je potrebnih, da se zagotovijo vsi podatki, ki so osnova za konsolidirane izkaze. Večja je skupina, pomembneje je že na samem začetku delo ustrezno organizirati. Podatkov, ki se zbirajo, je ogromno, z vsakim dodatnim odvisnim podjetjem več in več, in postopki, če niso sistematično urejeni, kaj hitro postanejo nepregledni.

Poslovne združitve za podjetje predstavljajo velike vrednosti, zato je za menedžerje vpliv prevzemov na izkaze podjetja oziroma skupine zelo pomemben. Včasih je lahko sporočilnost zgolj zaradi slabšega računovodskega poznavanja drugačna, vsakršen vpliv na izkaze, ki ni načrtovan, pa ni vedno zaželen. Področje poslovnih združitev lahko zaradi velikih zneskov močno spremeni sliko podjetja, predvsem pa skupine.

Cilj naloge je bil obdelati zapletenejše postopke, ki se pojavljajo v poslovni praksi, in ugotoviti, na kakšen način se predvsem računovodsko izpeljejo. Ker pa je pregled dogodkov zelo širok in prikazuje vse možne stopnje lastništva in kontrole obvladujočega podjetja, daje naloga tudi boljši splošni oziroma poslovni občutek o tem, kakšne so možnosti poslovnega povezovanja in kakšni so vplivi na poslovanje skupine.

LITERATURA IN VIRI

1. Bajuk J. Spremembe zakona o gospodarskih družbah. Najdeno 5. februarja 2009 na spletnem naslovu www.delavska-participacija.com/clanki/ID060403.doc
2. Bhattacharyya A. K. (2006). Financial Accounting for Business Managers. Najdeno 18. marca 2009 na spletnem naslovu http://books.google.com/books?id=m0r4LN4lsWMC&pg=PA744&lpg=PA744&dq=financial+accounting+for+business+managers+asish+k.&source=bl&ots=zwhRqinTYr&sig=VGxroUhGZrRcf1zsJrJCPCEZ6Po&hl=sl&ei=u2bBSc6xEYyPsAao55SqDQ&sa=X&oi=book_result&resnum=2&ct=result#PPA541,M1
3. Bouden I. (2007). Setting New Rules for Goodwill Accounting: The British Experience. *Kongres*. Najdeno 3. novembra 2008 na spletnem naslovu <http://193.51.90.226/cahiers/bouden-chantiri.pdf>
4. Business combinations - A guide to IFRS 3. (2004). Deloitte. Najdeno 20. novembra 2008 na spletnem naslovu http://www.deloitte.com/dtt/cda/doc/content/a%20guide%20to%20IFRS%203_business%20combinations.pdf
5. Business combinations and changes in ownership interests - A guide to the revised IFRS 3 and IAS 27. (2008). Deloitte. Najdeno 18. marca 2009 na spletnem naslovu <http://www.iasplus.com/dttpubs/0807ifrs3guide.pdf>
6. Cvelbar U. (2002). Uskupinjevanje računovodskih izkazov mednarodne skupine in primer skupine Kolektor. *Magistrsko delo*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
7. Dodge R. (1996). Group Financial Statements. London: Thomson.
8. A global guide to accounting for business combinations and noncontrolling interests. (2008). B.k.: PWC.
9. Hartman D. (2008a). Najpogostejša vprašanja v zvezi s konsolidacijo. *Zbornik referatov 11. letne konference računovodij*. (str. 37–61). Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo.
10. Hartman D. (2008b). Večje dileme pri konsolidiranju računovodskih izkazov. *Seminar*. Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo.
11. IASB revises IFRS 3 and IAS 27. Najdeno 14. januarja 2009 na spletnem naslovu http://www.deloitte.com/dtt/cda/doc/content/IAS_jan_2008.pdf
12. Insights into IFRS 3rd Edition 2006/7. (2006). B.k.: KPMG IFRG.
13. Insights into IFRS 5th Edition 2008/9. (2008). B.k.: KPMG IFRG.

14. Jeter C. D., Chaney K. P. (2004). *Advanced accounting*. B.k.: John Wiley & Sons.
15. Jezernik L. (2006). Konsolidirani (skupinski) računovodski izkazi. Najdeno 18. marca 2009 na spletnem naslovu <http://www.deloitte.com/dtt/article/0,1002,cid%253D129477,00.html>
16. Kolbezen M. (2008). Računovodske informacije kot podlaga za upravljanje s tveganji. *Zbornik referatov 11. letne konference računovodij*. (str. 21–35). Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo.
17. Kunšek M. (2008). Temeljni elementi konsolidiranega letnega poročila. Najdeno 18. marca 2009 na spletnem naslovu <http://www.findinfo.si/DnevneVsebine/Aktualno.aspx?id=3941>
18. Kunšek M. (2009). Kako konsolidirati (uskupinjevati) računovodske izkaze. Najdeno 18. marca 2009 na spletnem naslovu <http://www.findinfo.si/DnevneVsebine/Aktualno.aspx?id=7107>
19. Kusterle N. (2005). Predstavitev MRS 27 in MSRP 3 s pomembnejšimi razlikami med MSRP in SRS pri obravnavi poslovnih združitvev. *Revizor*, (7–8), 7–25.
20. MRS 8, 28, 27
21. MSRP 3
22. Non-controlling Interests. (2007). IASB. Najdeno 9. marca 2009 na spletnem naslovu <http://www.iasb.org/NR/rdonlyres/AB01C226-8A9B-4B19-BE59-0DF030237E97/0/Agendapaper2ABusinesscombinationsIINoncontrollinginterests.pdf>
23. Pierce A., Brennan N. (2003). *Principles and Practice of Group Accounts: A European Perspective*. London: Thomson.
24. Slovenski računovodski standardi. (2006). Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.
25. Vrankar M. (1994). Izdelava konsolidiranih računovodskih izkazov – postopki in primeri. *Specialistično delo*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
26. Žibert K. B. (2008). Večje dileme pri konsolidiranju računovodskih izkazov. *Seminar*. Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo.

PRIOLOGE

Priloga 1: Bilanca stanja podjetja A

Bilanca stanja A	31.12. leto 0	naložba 17%		pridružena družba		odvisna družba		dokup, 1. opcija		2. opcija, izstisitev do 100%, odtujitev		prodaja B2		pripojitev B	
		31.12. leto 1	31.12. leto 2	31.12. leto 3	31.12. leto 4	31.12. leto 5	31.12. leto 6	31.12. leto 7	31.12. leto 8	31.12. leto 9	31.12. leto 10	31.12. leto 11	31.12. leto 12	31.12. leto 13	31.12. leto 14
		31.12. leto 0	31.12. leto 1	31.12. leto 2	31.12. leto 3	31.12. leto 4	31.12. leto 5	31.12. leto 6	31.12. leto 7	31.12. leto 8	31.12. leto 9	31.12. leto 10	31.12. leto 11	31.12. leto 12	31.12. leto 13
DOLGOROČNA SREDSTVA	621.005	650.680	677.251	714.294	739.870	761.724	775.738	795.738							
Nepremičnine, naprave in oprema	594.137	620.137	646.137	672.137	692.137	712.137	732.137	752.137							
Neopredmetna sredstva	7.259	7.259	7.259	7.259	7.259	7.259	7.259	7.259							
Odložene terjatve za davek	2.614	2.614	2.614	2.614	2.614	2.614	2.614	2.614							
Dolgoročne finančne naložbe	16.995	20.670	16.995	16.995	16.995	16.995	16.995	16.995							
Naložbe v pridružene družbe			4.246												
Naložbe v podjetja v skupini (B)															
Naložbe v podjetja v skupini (B2)															
KRATKOROČNA SREDSTVA	281.001	324.644	347.369	371.685	397.703	425.542	455.330	487.203							
Zaloge	124.568	133.288	142.618	152.601	163.283	174.713	186.943	200.029							
Kratkoročne poslovne terjatve	155.710	190.411	203.740	218.002	233.262	249.590	267.062	285.756							
Denarna sredstva in njihovi ustrezniki	723	945	1.011	1.082	1.158	1.239	1.326	1.418							
SKUPAJ SREDSTVA	902.006	975.324	1.024.620	1.085.979	1.137.573	1.187.267	1.231.069	1.282.942							
KAPITAL	411.480	435.959	464.031	500.334	540.417	587.878	644.799	711.498							
Vpoklican kapital	94.211	94.211	94.211	94.211	94.211	94.211	94.211	94.211							
Kapitalske rezerve	119.224	119.224	119.224	119.768	119.768	119.768	119.768	119.768							
Lastne delnice	-5.428	-5.428	-5.428	-3.540	-3.540	-3.540	-3.540	-3.540							
Rezerve iz dobička	134.324	134.324	134.324	132.436	132.436	132.436	132.436	132.436							
Rezerva za pošteno vrednost	16.909	17.438	16.909	16.909	16.909	16.909	16.909	16.909							
Preneseni čisti poslovni izid	26.622	42.240	65.490	95.230	128.299	167.525	214.069	270.008							
Čisti poslovni izid poslovnega leta	25.618	33.950	39.301	45.320	52.334	60.569	70.947	81.706							
DOLGOROČNE OBVEZNOSTI	241.735	269.377	275.603	283.049	280.168	271.499	249.003	224.342							
Dolgoročne finančne obveznosti	230.721	258.214	264.589	272.035	269.154	260.485	237.989	213.328							
Odložene obveznosti za davek	3.696	3.845	3.696	3.696	3.696	3.696	3.696	3.696							
Dolgoročne rezervacije	7.318	7.318	7.318	7.318	7.318	7.318	7.318	7.318							
KRATKOROČNE OBVEZNOSTI	248.791	269.988	284.987	302.597	316.987	327.889	337.266	347.102							
Kratkoročne poslovne obveznosti	171.884	183.916	196.791	210.566	225.305	241.077	257.952	276.009							
Kratkoročne finančne obveznosti	76.907	86.071	88.196	92.031	91.682	86.812	79.314	71.093							
SKUPAJ OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV	902.006	975.324	1.024.620	1.085.979	1.137.573	1.187.267	1.231.069	1.282.942							
Izplačane dividende		10.000	10.700	11.449	12.250	13.108	14.026	15.007							

Priloga 2: Izkaz poslovnega izida podjetja A

Izkaz poslovnega izida A	naložba 17%		pridružena družba		dokup, 1. opcija		2. opcija, iztisnitev do 100%, odtujitev		prodaja B2		pripojitev B	
	Obdobje	let 1	let 2	let 3	let 4	let 5	let 6	let 7	let 8	let 9	let 10	let 11
Čisti prihodki iz prodaje		1.332.879	1.426.180	1.526.013	1.632.834	1.747.132	1.869.431	2.000.291				
Nabavna vrednost prodanega blaga		-996.058	-1.063.890	-1.136.341	-1.213.726	-1.296.380	-1.384.664	-1.478.959				
Kosmati donos iz poslovanja		336.820	362.290	389.672	419.108	450.752	484.768	521.332				
Stroški prodajanja		-220.769	-234.678	-249.462	-265.178	-281.885	-299.643	-318.521				
Stroški splošnih dejavnosti		-62.431	-67.113	-72.147	-77.558	-83.375	-89.628	-96.350				
Druge poslovni prihodki		9.330	9.983	10.682	11.430	12.230	13.086	14.002				
Poslovni izid iz poslovanja		62.950	70.483	78.745	87.802	97.722	108.582	120.463				
Finančni prihodki		1.232	1.247	1.330	1.360	1.459	2.204	2.204				
Finančni odhodki		-20.657	-21.343	-21.973	-22.067	-21.529	-19.828	-17.915				
Poslovni izid pred obdavčitvijo		43.525	50.386	58.102	67.095	77.652	90.957	104.751				
Davek iz dobička		-9.576	-11.085	-12.783	-14.761	-17.083	-20.011	-23.045				
Odloženi davki		0	0	0	0	0	0	0				
Poslovni izid obračunkega obdobja		33.950	39.301	45.320	52.334	60.569	70.947	81.706				

Priloga 3: Izkaz gibanja kapitala podjetja A

Gibanje kapitala A

	Vpoklican kapital	Kapitalske rezerve	Lastne delnice	Rezerve iz dobička	Rezerva za pošteno vrednost	Preneseni čisti poslovni izid	Čisti poslovni izid poslovnega leta	Skupaj
31.12. leto 0	94.211	119.224	-5.428	134.324	16.909	26.622	25.618	411.480
Prenos poslovnega izida preteklega leta						25.618	-25.618	0
Poslovni izid leta					679		33.950	33.950
Presežek iz prevrednotenja DFN					-149			679
Popravek presežka iz prevrednotenja za odloženi davek								-149
Izplačilo dividend						-10.000		-10.000
31.12. leto 1	94.211	119.224	-5.428	134.324	17.438	42.240	33.950	435.959
Prenos poslovnega izida preteklega leta						33.950	-33.950	0
Poslovni izid leta							39.301	39.301
Sprememba vrednotenja DFN (naložba po nabavni vrednosti)					-679			-679
Sprememba odloženih davkov zaradi spremembe vrednotenja DFN					149			149
Izplačilo dividend						-10.700		-10.700
31.12. leto 2	94.211	119.224	-5.428	134.324	16.909	65.490	39.301	464.031
Prenos poslovnega izida preteklega leta						39.301	-39.301	0
Poslovni izid leta							45.320	45.320
Odsvojitve lastnih delnic		544	1.888					2.432
Sproščanje rezerv za lastne delnice				-1.888		1.888		0
Izplačilo dividend						-11.449		-11.449
31.12. leto 3	94.211	119.768	-3.540	132.436	16.909	95.230	45.320	500.334
Prenos poslovnega izida preteklega leta						45.320	-45.320	0
Poslovni izid leta							52.334	52.334
Izplačilo dividend						-12.250		-12.250
31.12. leto 4	94.211	119.768	-3.540	132.436	16.909	128.299	52.334	540.417
Prenos poslovnega izida preteklega leta						52.334	-52.334	0
Poslovni izid leta							60.569	60.569
Izplačilo dividend						-13.108		-13.108
31.12. leto 5	94.211	119.768	-3.540	132.436	16.909	167.525	60.569	587.878
Prenos poslovnega izida preteklega leta						60.569	-60.569	0
Poslovni izid leta							70.947	70.947
Izplačilo dividend						-14.026		-14.026
31.12. leto 6	94.211	119.768	-3.540	132.436	16.909	214.069	70.947	644.799

Priloga 4: Bilanca stanja podjetja B

Bilanca stanja B																
Obdobje	naložba 17%				pridružena družba		odvisna družba		dokup, 1. opcija		100%, odtujitev		2. opcija, izstisnitev do		pripojitev B	
	31.12. leto 0	31.12. leto 1	31.12. leto 2	31.12. leto 3	31.12. leto 4	31.12. leto 5	31.12. leto 6	31.12. leto 7	31.12. leto 8	31.12. leto 9	31.12. leto 10	31.12. leto 11	31.12. leto 12	31.12. leto 13	31.12. leto 14	
DOLGOROČNA SREDSTVA																
Nepremičnine, naprave in oprema	11.534	13.076	14.418	15.760	16.760	13.453	14.032	14.632	14.632	14.632	14.632	14.632	14.632	14.632	14.632	14.632
Neopredmetena sredstva	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21
Odložene terjatve za davek	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dolgoročne finančne naložbe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Naložbe v pridružene družbe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Naložbe v podjetja v skupini	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
KRATKOROČNA SREDSTVA																
Zaloge	1.984	2.164	2.362	2.580	2.820	2.159	1.893	2.131	2.131	2.131	2.131	2.131	2.131	2.131	2.131	2.131
Kratkoročne poslovne terjatve	2.803	2.873	3.171	3.498	3.857	2.977	3.126	3.220	3.220	3.220	3.220	3.220	3.220	3.220	3.220	3.220
Denarna sredstva in njihovi ustrezniki	123	113	114	115	117	69	67	68	68	68	68	68	68	68	68	68
SKUPAJ SREDSTVA	16.465	18.247	20.086	21.974	23.576	18.658	19.139	20.072	20.072	20.072	20.072	20.072	20.072	20.072	20.072	20.072
KAPITAL																
Vpoklican kapital	4.233	4.233	4.233	4.233	4.233	4.233	4.233	4.233	4.233	4.233	4.233	4.233	4.233	4.233	4.233	4.233
Kapitalne rezerve	1.423	1.423	1.423	1.423	1.423	1.423	1.423	1.423	1.423	1.423	1.423	1.423	1.423	1.423	1.423	1.423
Lastne delnice																
Rezerve iz dobička	1.898	1.898	1.898	1.898	1.898	1.898	1.898	1.898	1.898	1.898	1.898	1.898	1.898	1.898	1.898	1.898
Rezerva za pošteno vrednost	68	68	68	68	68	68	68	68	68	68	68	68	68	68	68	68
Preneseni čisti poslovni izid	5.572	5.832	6.160	6.579	7.118	2.828	4.047	5.205	5.205	5.205	5.205	5.205	5.205	5.205	5.205	5.205
Čisti poslovni izid poslovnega leta	510	588	689	819	999	1.219	1.159	1.402	1.402	1.402	1.402	1.402	1.402	1.402	1.402	1.402
DOLGOROČNE OBVEZNOSTI																
Dolgoročne finančne obveznosti	52	300	806	1.513	1.757	1.932	1.406	1.139	1.139	1.139	1.139	1.139	1.139	1.139	1.139	1.139
Odložene obveznosti za davek	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dolgoročne rezervacije	474	474	474	474	474	474	474	474	474	474	474	474	474	474	474	474
KRATKOROČNE OBVEZNOSTI																
Kratkoročne poslovne obveznosti	2.235	3.431	4.334	4.967	5.604	4.583	4.432	4.229	4.229	4.229	4.229	4.229	4.229	4.229	4.229	4.229
Kratkoročne finančne obveznosti	208	1.201	1.881	2.269	2.636	2.298	1.866	1.696	1.696	1.696	1.696	1.696	1.696	1.696	1.696	1.696
SKUPAJ OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV	16.465	18.247	20.086	21.974	23.576	18.658	19.139	20.072	20.072	20.072	20.072	20.072	20.072	20.072	20.072	20.072
Dividenda na delnico																
Število delnic	400	400	400	400	400	400	400	400	400	400	400	400	400	400	400	400
Dividende	240	250	250	280	270	290	280	280	280	280	280	280	280	280	280	280
Latniški delež A		17%	22%	52%	61%	93%										
Dividende, ki pripadajo A		42.5	57.2	140.4	170.8	269.7										

Priloga 5: Izkaz poslovnega izida podjetja B

Izkaz poslovnega izida B	naložba 17%	pridružena družba		odvisna družba		dokup, 1.opcija		2. opcija, iztisnitev do 100%, odtujitev		pripojitev B	
		let 1	let 2	let 3	let 4	let 5	let 6	let 7	let 8	let 9	let 10
Obdobje		17.840	19.624	21.586	23.745	26.119	23.729	25.865			
Čisti prihodki iz prodaje		-13.094	-14.364	-15.757	-17.286	-18.962	-17.208	-18.731			
Nabavna vrednost prodanega blaga		4.746	5.260	5.829	6.459	7.157	6.521	7.134			
Kosmatl donos iz poslovanja		-3.292	-3.549	-3.826	-4.124	-4.446	-3.957	-4.227			
Stroški prodajanja		-785	-855	-932	-1.016	-1.108	-997	-1.077			
Stroški splošnih dejavnosti		178	196	216	237	261	207	224			
Drugi poslovni prihodki		847	1.052	1.287	1.556	1.864	1.774	2.054			
Poslovni izid iz poslovanja		0	0	0	0	0	0	0			
Finančni prihodki		-94	-168	-236	-275	-302	-288	-256			
Finančni odhodki		754	884	1.050	1.281	1.563	1.486	1.798			
Poslovni izid pred obdavčitvijo		-166	-194	-231	-282	-344	-327	-396			
Davek iz dobička		0	0	0	0	0	0	0			
Oloženi davki		588	689	819	999	1.219	1.159	1.402			
Poslovni izid obračunskega obdobja											

Priloga 6: Bilanca stanja podjetja B2

Bilanca stanja B2	2. opcija, iztisnitvev do 100%, odtujitev			prodaja B2	
	Obdobje	31.12. leto 5	12.9. leto 6	1-9 leto 6	
DOLGOROČNA SREDSTVA		4.328	4.380		
Nepremičnine, naprave in oprema		4.328	4.380		
Neopredmetena sredstva		0	0		
Odložene terjatve za davek		0	0		
Dolgoročne finančne naložbe		0	0		
Naložbe v pridružene družbe		0	0		
Naložbe v podjetja v skupini		0	0		
KRATKOROČNA SREDSTVA		2.251	2.183		
Zaloge		925	906		
Kratkoročne poslovne terjatve		1.276	1.238		
Denarna sredstva in njihovi ustrezniki		50	39		
SKUPAJ SREDSTVA		6.579	6.563		
KAPITAL		5.000	5.247		
Vpoklican kapital		1.270	1.270		
Kapitalske rezerve		427	427		
Lastne delnice		0			
Rezerve iz dobička		569	569		
Rezerva za pošteno vrednost		20	20		
Preneseni čisti poslovni izid		2.713	2.713		
Čisti poslovni izid poslovnega leta		0	247		
DOLGOROČNE OBVEZNOSTI		0	0		
Dolgoročne finančne obveznosti		0	0		
Odložene obveznosti za davek		0	0		
Dolgoročne rezervacije		0	0		
KRATKOROČNE OBVEZNOSTI		1.579	1.316		
Kratkoročne poslovne obveznosti		979	816		
Kratkoročne finančne obveznosti		600	500		
SKUPAJ OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV		6.579	6.563		

Priloga 7: Izkaz poslovnega izida podjetja B2

Izkaz poslovnega izida B2		prodaja B2	
Obdobje		1-9 leto 6	
Čisti prihodki iz prodaje		4.741	
Nabavna vrednost prodanega blaga		-3.432	
Kosmati donos iz poslovanja		1.308	
Stroški prodajanja		-791	
Stroški splošnih dejavnosti		-199	
Druzi poslovni prihodki		47	
Poslovni izid iz poslovanja		366	
Finančni prihodki		0	
Finančni odhodki		-49	
Poslovni izid pred obdavčitvijo		317	
Davek iz dobička		-70	
Odloženi davki		0	
Poslovni izid obračunskega obdobja		247	

Priloga 8: Konsolidirana bilanca stanja

Konsolidirana bilanca stanja														
Obdobje	31.12. leto 0	naložba 17%		pridružena družba		odvisna družba		dokup.1 opcija		2. opcija, iztisnilev do 100%, odjultev		prodaja B2		prihodev B2
		31.12. leto 1	31.12. leto 2	31.12. leto 3	31.12. leto 4	31.12. leto 5	31.12. leto 6	31.12. leto 7	31.12. leto 8	31.12. leto 9	31.12. leto 10	31.12. leto 11	31.12. leto 12	31.12. leto 13
DOLGOROČNA SREDSTVA	621.005	650.680	677.494	677.494	677.494	762.397	771.510	740.510	747.056	767.593	767.593	767.593	767.593	798.075
Nepremičnine, naprave in oprema	594.137	620.137	646.137	689.531	689.531	731.304	710.418	731.304	747.056	767.593	767.593	767.593	767.593	798.075
Neopredmetna sredstva	7.259	7.259	7.259	7.259	7.259	11.483	11.483	11.483	10.873	10.873	10.873	10.873	10.873	10.873
Odložene terjatve za davek	2.614	2.614	2.614	2.614	2.614	2.614	2.614	2.614	2.614	2.614	2.614	2.614	2.614	2.614
Dolgoročne finančne naložbe	16.995	20.670	16.995	16.995	16.995	16.995	16.995	16.995	16.995	16.995	16.995	16.995	16.995	16.995
Naložbe v pridružene družbe	0	0	4.489	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Naložbe v podjetja v skupini	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
KRATKOROČNA SREDSTVA	281.001	324.644	347.369	377.739	404.327	432.728	460.417	492.622	524.837	557.052	589.267	621.482	653.697	718.127
Zaloge	124.568	133.288	142.618	155.182	166.104	177.797	188.836	202.160	215.482	228.808	242.134	255.460	268.786	295.438
Kratkoročne poslovne terjatve	155.710	190.411	203.740	221.360	236.949	253.574	270.188	288.976	303.605	318.234	332.863	347.492	362.121	391.379
Denarna sredstva in njihovi ustrezniki	723	945	1.011	1.197	1.275	1.357	1.439	1.521	1.603	1.685	1.767	1.849	1.931	2.095
SKUPAJ SREDSTVA	902.006	975.324	1.024.863	1.098.362	1.145.837	1.195.125	1.237.935	1.290.698	1.341.334	1.391.007	1.440.681	1.490.351	1.540.021	1.639.361
KAPITAL	411.480	435.959	464.274	505.543	540.682	587.128	645.159	713.231	781.303	849.375	917.447	985.519	1.053.591	1.121.663
Vpoklican kapital	94.211	94.211	94.211	94.211	94.211	94.211	94.211	94.211	94.211	94.211	94.211	94.211	94.211	94.211
Kapitalske rezerve	119.224	119.224	119.224	119.768	119.768	119.768	119.768	119.768	119.768	119.768	119.768	119.768	119.768	119.768
Lastne delnice	-5.428	-5.428	-5.428	-3.540	-3.540	-3.540	-3.540	-3.540	-3.540	-3.540	-3.540	-3.540	-3.540	-3.540
Rezerve iz dobička	134.324	134.324	134.324	132.436	132.436	132.436	132.436	132.436	132.436	132.436	132.436	132.436	132.436	132.436
Rezerva za pošteno vrednost	16.909	17.438	17.042	17.076	17.076	17.076	17.076	17.076	17.076	17.076	17.076	17.076	17.076	17.076
Preneseni čisti poslovni izid	26.622	42.240	65.539	95.288	126.745	165.813	213.152	270.221	327.290	384.359	441.428	498.497	555.566	612.635
Čisti poslovni izid poslovnega leta	25.618	33.950	39.362	45.415	52.801	61.364	72.056	83.059	94.062	105.065	116.068	127.071	138.074	149.077
MANJŠINSKI KAPITAL	0	0	0	4.888	1.185	0	0	0	0	0	0	0	0	0
DOLGOROČNE OBVEZNOSTI	241.735	269.377	275.603	285.395	282.734	274.215	251.078	226.136	201.191	176.244	151.297	126.350	101.403	76.456
Dolgoročne finančne obveznosti	230.721	256.214	264.589	273.547	270.912	262.417	239.395	214.466	189.448	164.501	139.554	114.607	89.660	64.713
Odložene obveznosti za davek	3.696	3.845	3.696	4.055	4.031	4.006	3.891	3.877	3.762	3.647	3.532	3.417	3.302	3.187
Dolgoročne rezervacije	7.318	7.318	7.318	7.792	7.792	7.792	7.792	7.792	7.792	7.792	7.792	7.792	7.792	7.792
KRATKOROČNE OBVEZNOSTI	248.791	269.988	284.987	307.424	322.421	333.782	341.698	351.331	361.143	370.955	380.767	390.579	400.391	420.015
Kratkoročne poslovne obveznosti	171.884	183.916	196.791	213.124	228.103	244.072	260.518	278.542	296.566	314.590	332.614	350.638	368.662	404.710
Kratkoročne finančne obveznosti	76.907	86.071	88.196	94.300	94.318	89.710	81.180	72.789	64.645	56.500	48.355	40.210	32.065	23.920
SKUPAJ OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV	902.006	975.324	1.024.863	1.098.362	1.145.837	1.195.125	1.237.935	1.290.698	1.341.334	1.391.007	1.440.681	1.490.351	1.540.021	1.639.361

Priloga 9: Konsolidiran izkaz poslovnega izida

Konsolidiran izkaz poslovnega izida

Obdobje	naložba 17%	pridružena družba	odvisna družba	dokup, 1. opcija	2. opcija, iztisnilev do 100%, odtulilev	prodaja B2	prihodev B
	letu 1	letu 2	letu 3	letu 4	letu 5	letu 6	letu 7
Cisti prihodki iz prodaje	1.332.879	1.426.180	1.536.215	1.656.578	1.773.251	1.897.901	2.026.156
Nabavna vrednost prodanega blaga	-986.058	-1.063.890	-1.143.788	-1.231.011	-1.315.343	-1.405.304	-1.497.690
Kosmati donos iz poslovanja	336.820	362.290	392.427	425.567	457.909	492.597	528.466
Stroški prodajanja	-220.769	-234.678	-251.271	-269.303	-286.331	-304.392	-322.748
Stroški splošnih dejavnosti	-62.431	-67.113	-72.654	-78.688	-84.596	-90.913	-97.490
Drugi poslovni prihodki	9.330	9.983	10.784	11.667	12.491	13.341	14.226
Poslovni izid iz poslovanja	62.950	70.483	79.287	89.244	99.473	110.633	122.454
Finančni prihodki	1.232	1.190	1.190	1.190	1.190	1.976	2.204
Finančni odhodki	-20.657	-21.343	-22.084	-22.341	-21.831	-20.165	-18.172
Delež dobička/izgube pridruženih podjetij		119					
Poslovni izid pred obdavčitvijo	43.525	50.447	58.392	68.093	78.832	92.444	106.486
Davek iz dobička	-9.576	-11.085	-12.892	-15.043	-17.427	-20.407	-23.441
Odloženi davki	0	0	15	25	25	19	14
Poslovni izid obračunskega obdobja	33.950	39.362	45.515	53.075	61.429	72.056	83.059
Večinski dobiček			45.414	52.801	61.364	72.056	83.059
Manjšinski dobiček			101	273	65	0	0

Priloga 10: Konsolidiran izkaz gibanja kapitala

**Konsolidiran izkaz
gibanja kapitala**

	Vpoklican kapital	Kapitalske rezerve	Lastne delnice	Rezerve iz dobitka	Rezerva za pošteno vred.	Preneseni čisti poslovni izid	Čisti poslovni izid posl. leta	Većinski kapital	Manjšinski kapital	Kapital skupaj
31.12. leto 0	94.211	119.224	-5.428	134.324	16.909	26.622	25.618	411.480		411.480
Prenos poslovnega izida preteklega leta						25.618	-25.618	0		0
Poslovni izid leta							33.950	33.950		33.950
Presežek iz prevrednotenja DFN					679			679		679
Popravek presežka iz prevrednotenja za odloženi davek					-149			-149		-149
Izplačilo dividend						-10.000		-10.000		-10.000
31.12. leto 1	94.211	119.224	-5.428	134.324	17.438	42.240	33.950	435.959		435.959
Prenos poslovnega izida preteklega leta						33.950	-33.950	0		0
Poslovni izid leta							39.362	39.362		39.362
Sprememba presežka iz prevrednotenja zaradi pridružene družbe					-509			-509		-509
Sprememba odloženih davkov zaradi pridružene družbe					112			112		112
Sprememba zadržanih dobitkov zaradi pridružene družbe						49		49		49
Izplačilo dividend						-10.700		-10.700		-10.700
31.12. leto 2	94.211	119.224	-5.428	134.324	17.042	65.539	39.362	464.274		464.274
Prenos poslovnega izida preteklega leta						39.362	-39.362	0		0
Poslovni izid leta		544	1.888				45.414	45.414	101	45.515
Odvajitev lastnih delnic				-1.888		1.888		2.432		2.432
Sproščanje rezerv za lastne delnice								0		0
Poslovni izid B dokler pridružena družba						95		95		95
Sprememba presežka iz prevrednotenja zaradi odvisne družbe					34	-49		34	-81	34
Izplačilo dividend B						-11.449		-11.449		-11.449
Izplačilo dividend A								4.869		4.869
Prevzemi družb						-98		-98		-98
Popravek obveznosti iz opcijskega nakupa										
31.12. leto 3	94.211	119.768	-3.540	132.436	17.076	95.289	45.414	500.654	4.888	505.543
Prenos poslovnega izida preteklega leta						45.414	-45.414	0		0
Poslovni izid leta							52.801	52.801	273	53.075
Izplačilo dividend B						-25		-25		-109
Izplačilo dividend A						-12.250		-12.250		-12.250
Dokup manjšinskega deleža - opcija 1						-105		-105		-105
Dokup manjšinskega deleža - 23%						-1.457		-1.457	-3.893	-5.350
Popravek obveznosti iz opcijskega nakupa						-121		-121		-121
31.12. leto 4	94.211	119.768	-3.540	132.436	17.076	126.745	52.801	539.497	1.185	540.682
Prenos poslovnega izida preteklega leta						52.801	-52.801	0		0
Poslovni izid leta							61.364	61.364	65	61.429
Izplačilo dividend B								0		-20
Izplačilo dividend A						-13.108		-13.108		-13.108
Dokup manjšinskega deleža - opcija 2						-275		-275		-275
Dokup manjšinskega deleža - 7%						-349		-349	-1.230	-1.579
31.12. leto 5	94.211	119.768	-3.540	132.436	17.076	165.813	61.364	587.128	0	587.128
Prenos poslovnega izida preteklega leta						61.364	-61.364	0		0
Poslovni izid leta							72.056	72.056		72.056
Izplačilo dividend A						-14.026		-14.026		-14.026
31.12. leto 6	94.211	119.768	-3.540	132.436	17.076	213.152	72.056	645.159	0	645.159
Prenos poslovnega izida preteklega leta						72.056	-72.056	0		0
Poslovni izid leta							83.059	83.059		83.059
Izplačilo dividend A						-15.007		-15.007		-15.007
Napaka pri konsolidaciji						20		20		20
31.12. leto 7	94.211	119.768	-3.540	132.436	17.076	270.221	83.059	713.231	0	713.231

Priloga 11: Postopek - pridruženo podjetje

Konsolidacija bilance stanja

- pridruženo podjetje

	BS A	kapitalska metoda	vključitev dobička	izločitev dividend	skupina
Obdobje	31.12. leto 2				
DOLGOROČNA SREDSTVA	677.251	182	119	-57	677.494
Nepremičnine, naprave in oprema	646.137				646.137
Neopredmetena sredstva	7.259				7.259
Odložene terjatve za davek	2.614				2.614
Dolgoročne finančne naložbe	16.995				16.995
Naložbe v pridružene družbe	4.246	182	119	-57	4.489
KRATKOROČNA SREDSTVA	347.369	0	0	0	347.369
Zaloge	142.618				142.618
Kratkoročne poslovne terjatve	203.740				203.740
Denarna sredstva in njihovi ustrezniki	1.011				1.011
SKUPAJ SREDSTVA	1.024.620	182	119	-57	1.024.863
KAPITAL	464.031	182	61	0	464.274
Vpoklican kapital	94.211				94.211
Kapitalske rezerve	119.224				119.224
Lastne delnice	-5.428				-5.428
Rezerve iz dobička	134.324				134.324
Rezerva za pošteno vrednost	16.909	133			17.042
Preneseni čisti poslovni izid	65.490	49			65.539
Čisti poslovni izid poslovnega leta	39.301		61		39.362
MANJINSKI KAPITAL					0
DOLGOROČNE OBVEZNOSTI	275.603	0	0	0	275.603
Dolgoročne finančne obveznosti	264.589				264.589
Odložene obveznosti za davek	3.696				3.696
Dolgoročne rezervacije	7.318				7.318
KRATKOROČNE OBVEZNOSTI	284.987	0	0	0	284.987
Kratkoročne poslovne obveznosti	196.791				196.791
Kratkoročne finančne obveznosti	88.196				88.196
SKUPAJ OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV	1.024.620	182	61	0	1.024.863

Konsolidacija poslovnega izida

- pridruženo podjetje

	IPI A	vključitev dobička	izločitev dividend	skupina
Obdobje	leto 2			
Čisti prihodki iz prodaje	1.426.180			1.426.180
Nabavna vrednost prodanega blaga	-1.063.890			-1.063.890
Kosmati donos iz poslovanja	362.290	0	0	362.290
Stroški prodajanja	-234.678			-234.678
Stroški splošnih dejavnosti	-67.113			-67.113
Druži poslovni prihodki	9.983			9.983
Poslovni izid iz poslovanja	70.483	0	0	70.483
Finančni prihodki	1.247			1.190
Finančni odhodki	-21.343		-57	-21.343
Dolež dobička/izgube pridruženih podjetij	50.386	0	119	119
Poslovni izid pred obdavčitvijo	50.386	0	119	50.447
Davek iz dobička	-11.085			-11.085
Odloženi davki	0			0
Poslovni izid obračunskega obdobja	39.301	0	119	39.362

Priloga 12: Postopek - odvisno podjetje

Konsolidacija bilance stanja

- odvisno podjetje

Obdobje	BS A 31.12. leto 3	BS B 31.12. leto 3	zbir pošteno vrednost B	sprememba na amortizacija	popravek zaradi opcijskega nakupa	izločitev kapitalnih razmerij	izplačilo dividend	izločitev terj./obv. med odvisnimi	skupina
DOLGOROČNA SREDSTVA	714.294	15.781	730.075	-66	-98	-10.988	0	0	720.623
Nepremičnine, naprave in oprema	672.137	15.780	687.897	-66					689.531
Neopredmetena sredstva	7.259	21	7.280			4.203			11.483
Odložene terjatve za davek	2.614	0	2.614						2.614
Dolgoročne finančne naložbe	16.995	0	16.995						16.995
Naložbe v podjetja v skupini	15.289	0	15.289						0
KRATKOROČNA SREDSTVA	371.685	6.193	377.879	0	0	0	0	-140	377.739
Zaloge	152.601	2.580	155.182						155.182
Kratkoročne poslovne terjatve	218.002	3.498	221.500						221.360
Denarna sredstva in njihovi ustrezniki	1.082	115	1.197						1.197
SKUPAJ SREDSTVA	1.085.979	21.974	1.107.954	-66	-98	-10.988	0	-140	1.098.362
KAPITAL	500.334	15.020	515.354	-52	-98	-10.988	0	0	505.543
Vpoklican kapital	94.211	4.233	98.444			-4.233			94.211
Kapitalske rezerve	119.768	1.423	121.191			-1.423			119.768
Lastne delnice	-3.540	0	-3.540			0			-3.540
Rezerve iz dobička	132.436	1.898	134.334			-1.898			132.436
Rezerva za pošteno vrednost	16.909	68	16.977			-1.227			17.076
Preneseni čisti poslovni izid	95.230	7.011	102.241			-7.076	81	140	95.286
Čisti poslovni izid poslovnega leta	45.320	387	45.707	-52	-101	-101	-81	-140	45.415
MANJŠINSKI KAPITAL						4.969			4.888
DOLGOROČNE OBVEZNOSTI	283.049	1.987	285.035	-15	0	0	0	0	285.395
Dolgoročne finančne obveznosti	272.035	1.513	273.547						273.547
Odložene obveznosti za davek	3.696	0	3.696	-15					4.055
Dolgoročne rezervacije	7.318	474	7.792						7.792
KRATKOROČNE OBVEZNOSTI	302.597	4.967	307.564	0	0	0	0	-140	307.424
Kratkoročne poslovne obveznosti	210.566	2.698	213.264						213.124
Kratkoročne finančne obveznosti	92.031	2.269	94.300						94.300
SKUPAJ OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV	1.085.979	21.974	1.107.954	-66	-98	-10.988	0	-140	1.098.362

Konsolidacija poslovnega izida

- odvisno podjetje

Obdobje	IPI A leto 3	IPI B 7-12 leto 3	zbir	amortizacija	izločitev prih./odh. med odvisnimi	skupina
Čisti prihodki iz prodaje	1.526.013	10.202	1.536.215			1.536.215
Nabavna vrednost prodanega blaga	-1.136.341	-7.447	-1.143.788			-1.143.788
Kosmatni donos iz poslovanja	389.672	2.755	392.427	0	0	392.427
Stroški prodajanja	-249.462	-1.808	-251.271			-251.271
Stroški splošnih dejavnosti	-72.147	-441	-72.588	-66		-72.654
Drugi poslovni prihodki	10.682	102	10.784			10.784
Poslovni izid iz poslovanja	78.745	608	79.353	-66	0	79.287
Finančni prihodki	1.330	0	1330.05			1189.65
Finančni odhodki	-21.973	-112	-22.084			-22.084
Poslovni izid pred obdavčitvijo	56.102	496	58.599	-66	0	58.392
Davek iz dobička	-12.783	-109	-12.892			-12.892
Odloženi davki	0	0	0	15		15
Poslovni izid obračunskega obdobja	45.320	387	45.707	-52	0	45.515
Večinski dobiček						45.414
Manjšinski dobiček						101

Priloga 13: Postopek - opcijski dokup 1, dokup deleža od manjšinskega lastnika

Konsolidacija bilance stanja

- opcijski dokup 1, ...

Obdobje	31.12. leto 4	31.12. leto 4	BS A	BS B	zbir	sprememba na pošteno vrednost B	amortizacija	popravek zaradi opcijskega nakupa	izločitev kapitalskih razmerij	izločitev kapitalskih razmerij	izplačilo dividend	izločitev terj. obv. med odvisnimi	skupina
DOLGOROČNA SREDSTVA	739.870	16.781	16.781	1.634	756.651	1.634	-113	-324	-10.988	-5.350	0	0	741.510
Nepremičnine, naprave in oprema	692.137	16.780	16.780	1.634	708.897	1.634	-113						710.418
Neopredmetna sredstva	7.259	21	21	0	7.280	0			4.203				11.483
Odložene terjatve za davek	2.614	0	0	0	2.614	0							2.614
Dolgoročne finančne naložbe	16.995	0	0	0	16.995	0							16.995
Naložbe v podjetja v skupini	20.865	0	0	0	20.865	0		-324	-15.191	-5.350			0
KRATKOROČNA SREDSTVA	397.703	6.795	6.795	0	404.498	0	0	0	0	0	0	-171	404.327
Zaloge	163.283	2.820	2.820	0	166.104	0							166.104
Kratkoročne poslovne terjatve	233.262	3.857	3.857	0	237.119	0							236.949
Denarna sredstva in njihovi ustrezniki	1.158	117	117	0	1.275	0							1.275
SKUPAJ SREDSTVA	1.137.573	23.576	23.576	1.634	1.161.149	1.634	-113	-324	-10.988	-5.350	0	-171	1.145.837
KAPITAL	540.417	15.740	15.740	1.274	556.157	1.274	-88	-324	-10.988	-5.350	0	0	540.682
Vpoklican kapital	94.211	4.233	4.233	0	98.444	0			-4.233				94.211
Kapitalske rezerve	119.768	1.423	1.423	0	121.191	0			-1.423				119.768
Lastne delnice	-3.540	0	0	0	-3.540	0			0				-3.540
Rezerve iz dobička	132.436	1.898	1.898	0	134.334	0			-1.898				132.436
Rezerva za pošteno vrednost	16.909	68	68	0	16.977	0			-1.227				17.076
Preneseni čisti poslovni izid	128.299	7.118	7.118	-82	135.417	-82		-324	-7.176	-1.457	185	171	126.745
Čisti poslovni izid poslovnega leta	52.334	999	999	0	53.334	0			-273	-3.893	-135	-171	52.801
MANJŠINSKI KAPITAL	280.168	2.231	2.231	359	282.400	359	-25	0	0	0	0	0	282.734
DOLGOROČNE OBVEZNOSTI	269.154	1.757	1.757	0	270.912	0	-25	0	0	0	0	0	270.912
Dolgoročne finančne obveznosti	3.696	0	0	0	3.696	0							4.031
Odložene obveznosti za davek	7.318	474	474	0	7.792	0							7.792
Dolgoročne rezervacije	316.987	5.604	5.604	0	322.592	0		0	0	0	0	-171	322.421
KRATKOROČNE OBVEZNOSTI	225.305	2.968	2.968	0	228.274	0	0	0	0	0	0	-171	228.103
Kratkoročne poslovne obveznosti	91.682	2.636	2.636	0	94.318	0							94.318
Kratkoročne finančne obveznosti	1.137.573	23.576	23.576	1.634	1.161.149	1.634	-113	-324	-10.988	-5.350	0	-171	1.145.837
SKUPAJ OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV	1.137.573	23.576	23.576	1.634	1.161.149	1.634	-113	-324	-10.988	-5.350	0	-171	1.145.837

Konsolidacija poslovnega izida

- opcijski dokup 1, ...

Obdobje	IPI A	IPI B	zbir	amortizacija	izločitev prih. / odh. med odvisnimi	skupina
Čisti prihodki iz prodaje	1.632.834	23.745	1.656.578			1.656.578
Nabavna vrednost prodanega blaga	-1.213.726	-17.286	-1.231.011			-1.231.011
Kosmat donos iz poslovanja	419.108	6.459	425.567	0	0	425.567
Stroški prodajanja	-265.178	-4.124	-269.303			-269.303
Stroški splošnih dejavnosti	-77.558	-1.016	-78.574	-113		-78.688
Drugi poslovni prihodki	11.430	237	11.667			11.667
Poslovni izid iz poslovanja	87.802	1.556	89.358	-113	0	89.244
Finančni prihodki	1.360	0	1.360.45			1.360.45
Finančni odhodki	-22.067	-275	-22.341			-22.341
Poslovni izid pred obdavčitvijo	67.095	1.281	68.377	-113	0	68.093
Davek iz dobička	-14.761	-282	-15.043			-15.043
Odloženi davki	0	0	0	25		25
Poslovni izid obračunskega obdobja	52.334	999	53.334	-88	0	53.075
Večinski dobiček						52.801
Manjšinski dobiček						273

Priloga 14: Postopek - opcijski nakup 2, iztisnitev manjšinskega lastnika, odtujitev B2

Konsolidacija bilance stanja

- opcijski dokup 2, ...

Obdobje	BS A	BS B	BS B2	zbir	sprememba na pošteno vrednost B	amortizacija	popravek zaradi opcijskega nakupa	izločitev kapitalskih razmerij	izločitev kapitalskih razmerij	izplačilo dividend	izločite terj./obv. med odvisnimi	skupina
31.12. leto 5	31.12. leto 5	31.12. leto 5	31.12. leto 5									
DOLGOROČNA SREDSTVA	761.724	13.463	4.328	779.505	1.521	-113	-599	-10.988	-5.350	0	0	762.397
Nepremične, naprave in oprema	712.137	13.432	4.328	729.897	1.521	-113						731.304
Neopredmetna sredstva	7.259	21	0	7.280				4.203				11.483
Odložene terjatve za davek	2.614	0	0	2.614								2.614
Dolgoročne finančne naložbe	16.995	0	0	16.995								16.995
Naložbe v podjetja v skupini	22.719	0	0	22.719								0
KRATKOROČNA SREDSTVA	425.542	5.205	2.251	432.998	0	0	0	0	0	0	-270	432.728
Zaloge	174.713	2.159	925	177.797								177.797
Kratkoročne poslovne terjatve	249.590	2.977	1.276	253.844								253.574
Denarna sredstva in njihovi ustrezniki	1.239	69	50	1.357								1.357
SKUPAJ SREDSTVA	1.187.267	19.658	6.579	1.212.504	1.521	-113	-599	-10.988	-5.350	0	-270	1.195.125
KAPITAL	587.878	11.669	5.000	604.547	1.186	-88	-599	-10.988	-5.350	0	0	587.128
Vpoklican kapital	94.211	4.233	1.270	99.714								94.211
Kapitalske rezerve	119.768	1.423	427	121.618								119.768
Lastne delnice	-3.540	0	0	-3.540								-3.540
Rezerve iz dobička	132.436	1.898	569	134.903								132.436
Rezerva za pošteno vrednost	16.909	69	20	16.997	1.326			-2.467				17.076
Preneseni čisti poslovni izid	167.525	2.828	2.713	173.067	-140			-5.163	-1.457	185	270	165.813
Čisti poslovni izid poslovnega leta	60.569	1.219	0	61.787				-88	-65	-270		61.364
MANJŠINSKI KAPITAL	0	0	0	0	0	0	0	0	-3.893	-1.230	0	0
DOLGOROČNE OBVEZNOSTI	271.499	2.406	0	273.905	335	-25	0	0	0	0	0	274.215
Dolgoročne finančne obveznosti	260.485	1.932	0	262.417								262.417
Odložene obveznosti za davek	3.696	0	0	3.696	335	-25						4.006
Dolgoročne razenozacije	7.318	474	0	7.792								7.792
KRATKOROČNE OBVEZNOSTI	327.889	4.583	1.579	334.052	0	0	0	0	0	0	-270	333.782
Kratkoročne poslovne obveznosti	241.077	2.265	979	244.342								244.072
Kratkoročne finančne obveznosti	86.812	2.298	600	89.710								89.710
SKUPAJ OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV	1.187.267	19.658	6.579	1.212.504	1.521	-113	-599	-10.988	-5.350	0	-270	1.195.125

Konsolidacija poslovnega izida

- opcijski dokup 2, ...

Obdobje	IPI A	IPI B	zbir	amortizacija	izločite prih./odh. med odvisnimi	skupina
31.12. leto 5	31.12. leto 5	31.12. leto 5				
Čisti prihodki iz prodaje	1.747.132	26.119	1.773.251			1.773.251
Nabavna vrednost prodanega blaga	-1.296.380	-18.962	-1.315.343			-1.315.343
Kosmatni donos iz poslovanja	450.752	7.157	457.909	0	0	457.909
Siroški prodajanja	-281.885	-4.446	-286.331			-286.331
Stroški splošnih dejavnosti	-83.375	-1.108	-84.483			-84.596
Drugi poslovni prihodki	12.230	261	12.491			12.491
Poslovni izid iz poslovanja	97.722	1.864	99.587	0	0	99.473
Finančni prihodki	1.459	0	1.459.35			1.459.35
Finančni odhodki	-21.529	-302	-21.831			-21.831
Poslovni izid pred obdavčitvijo	77.652	1.563	79.215	0	0	78.932
Davek iz dobička	-17.053	-344	-17.427			-17.427
Odloženi davki	0	0	0	25		25
Poslovni izid obračunskega obdobja	60.569	1.219	61.787	0	0	61.429
Večinski dobiček						61.364
Manjšinski dobiček						65

Priloga 15: Postopek - prodaja podjetja B2

Konsolidacija bilance stanja

- prodaja B2

Obdobje	31.12. leto 6	BS A	31.12. leto 6	BS B2	31.12. leto 6	zbir	sprememba na pošteno vrednost B	amortizacija	popravek zaradi izločitve kapitalskih razmerij	prodaja B2	prodaja B2	skupina
DOLGOROČNA SREDSTVA	775.738	14.053				789.791	951	-63	-599	5.356	0	777.519
Nepremičnine, naprave in oprema	732.137	14.032				746.169	951	-63				747.056
Neopredmetna sredstva	7.259	21				7.280			4.203	-630		10.853
Odložene terjatve za davek	2.614	0				2.614						2.614
Dolgoročne finančne naložbe	16.995	0				16.995						16.995
Naložbe v podjetja v skupini	16.733	0				16.733			-22.120	5.986		0
KRATKOROČNA SREDSTVA	455.330	5.086				460.417	0	0	0	0	0	460.417
Zaloge	186.943	1.893				188.836						188.836
Kratkoročne poslovne terjatve	267.062	3.126				270.188						270.188
Denarna sredstva in njihovi ustrezniki	1.326	67				1.392						1.392
SKUPAJ SREDSTVA	1.231.069	19.139				1.250.208	951	-63	-599	5.356	0	1.237.935
KAPITAL	644.799	12.827			247	657.874	742	-69	-599	5.356	-227	645.159
Vpoklican kapital	94.211	4.233				98.444				1.270		94.211
Kapitalske rezerve	119.768	1.423				121.191			-5.503	427		119.768
Lastne delnice	-3.540	0				-3.540			-1.850	0		-3.540
Rezerva iz dobička	132.436	1.898				134.334			-2.467	569		132.436
Rezerva za pošteno vrednost	16.909	68				16.977	970		-1.247	376		17.076
Preneseni čisti poslovni izid	214.089	4.047				218.115	-228		-6.849	2.713		213.152
Čisti poslovni izid poslovnega leta	70.947	1.159			247	72.353	0	-69	0	0	-227	72.056
MANJŠINSKI KAPITAL						0			0	0		0
DOLGOROČNE OBVEZNOSTI	249.003	1.880				250.883	209	-14	0	0	0	251.078
Dolgoročne finančne obveznosti	237.989	1.406				239.395						239.395
Odložene obveznosti za davek	3.696	0				3.696	209	-14				3.891
Dolgoročne rezervacije	7.318	474				7.792						7.792
KRATKOROČNE OBVEZNOSTI	337.266	4.432				341.698	0	0	0	0	0	341.698
Kratkoročne poslovne obveznosti	257.952	2.566				260.518						260.518
Kratkoročne finančne obveznosti	79.314	1.866				81.180						81.180
SKUPAJ OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV	1.231.069	19.139			247	1.250.455	951	-83	-599	5.356	-227	1.237.935

Konsolidacija poslovnega izida

- prodaja B2

Obdobje	IPI A	IPI B	IPI B2	zbir	amortizacija	prodaja B2	skupina
Čisti prihodki iz prodaje	1.869.431	23.729	4.741	1.897.901			1.897.901
Nabavna vrednost prodanega blaga	-1.384.664	-17.208	-3.432	-1.405.304			-1.405.304
Kosmatl donos iz poslovanja	484.768	6.521	1.308	492.597	0	0	492.597
Stroški prodajanja	-299.643	-3.957	-791	-304.392			-304.392
Stroški splošnih dejavnosti	-89.628	-997	-199	-90.824	-88		-90.913
Drugi poslovni prihodki	13.086	207	47	13.341			13.341
Poslovni izid iz poslovanja	108.582	1.774	366	110.722	0	0	110.533
Finančni prihodki	2.204	0	0	2.203,65			1976
Finančni odhodki	-19.828	-288	-49	-20.165			-20.165
Poslovni izid pred obdavčitvijo	90.957	1.486	317	92.760	0	0	92.444
Davek iz dobička	-20.011	-327	-70	-20.407			-20.407
Odloženi davki	0	0	0	0	19		19
Poslovni izid obratčubskega obdobja	70.947	1.159	247	72.353	0	0	72.056
Večinski dobiček							72.056
Manjšinski dobiček							0

Priloga 16: Postopek - pripojitev podjetja B

Konsolidacija bilance stanja

- pripojitev B

Obdobje	31.12. leto 7	31.12. leto 7	887	-63	-599	-12.561	20	798.075
DOLGOROČNA SREDSTVA	795.738	14.653	810.391	887	-63	-599	20	798.075
Nepremičnine, naprave in oprema	752.137	14.632	766.769	887	-63	0		767.593
Neopredmetena sredstva	7.259	21	7.280				20	10.873
Odložene terjatve za davek	2.614	0	2.614					2.614
Dolgoročne finančne naložbe	16.995	0	16.995					16.995
Naložbe v podjetja v skupini	16.733	0	16.733					0
KRATKOROČNA SREDSTVA	487.203	5.419	492.622	0	0	-599	0	492.622
Zaloge	200.029	2.131	202.160					202.160
Kratkoročne poslovne terjatve	288.756	3.220	288.976					288.976
Denarna sredstva in njihovi ustrezniki	1.418	68	1.487					1.487
SKUPAJ SREDSTVA	1.282.942	20.072	1.303.014	887	-63	-599	20	1.290.698
KAPITAL	711.498	14.230	725.728	692	-49	-599	20	713.231
Vpoklican kapital	94.211	4.233	98.444					94.211
Kapitalske rezerve	119.768	1.423	121.191					119.768
Lastne delnice	-3.540	0	-3.540					-3.540
Rezerve iz dobička	132.436	1.898	134.334					132.436
Rezerva za pošteno vrednost	16.909	68	16.977	970				17.076
Preneseni čisti poslovni izid	270.008	5.205	275.213	-278		-599	20	270.221
Čisti poslovni izid poslovnega leta	81.706	1.402	83.108		-49			83.059
MANJŠINSKI KAPITAL			0					0
DOLGOROČNE OBVEZNOSTI	224.342	1.613	225.954	195	-14	0	0	226.136
Dolgoročne finančne obveznosti	213.328	1.139	214.466					214.466
Odložene obveznosti za davek	3.696	0	3.696	195	-14			3.877
Dolgoročne rezervacije	7.318	474	7.792					7.792
KRATKOROČNE OBVEZNOSTI	347.102	4.229	351.331	0	0	0	0	351.331
Kratkoročne poslovne obveznosti	276.009	2.533	278.542	0				278.542
Kratkoročne finančne obveznosti	71.093	1.696	72.789					72.789
SKUPAJ OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV	1.282.942	20.072	1.303.014	887	-63	-599	20	1.290.698

Konsolidacija poslovnega izida

- pripojitev B

Obdobje	IPI A	IPI B	zbir	amortizacija
Čisti prihodki iz prodaje	2.000.291	25.865	2.026.156	0
Nabavna vrednost prodanega blaga	-1.478.959	-18.731	-1.497.690	0
Kosmati donos iz poslovanja	521.332	7.134	528.466	0
Stroški prodajanja	-318.521	-4.227	-322.748	0
Stroški splošnih dejavnosti	-96.350	-1.077	-97.427	-63
Drugi poslovni prihodki	14.002	224	14.226	0
Poslovni izid iz poslovanja	120.463	2.054	122.517	-63
Finančni prihodki	2.204	0	2.203.65	0
Finančni odhodki	-17.915	-253	-18.172	0
Poslovni izid pred obdavčitvijo	104.751	1.798	106.549	-63
Davek iz dobička	-23.045	-395	-23.441	0
Odloženi davki	0	0	0	14
Poslovni izid obračunsknega obdobja	81.706	1.402	83.108	-49
Večinski dobiček	0	0	0	0
Manjšinski dobiček	0	0	0	0